Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 23 | Łódź, Wtorek, 27 stycznia 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ט' שבט תרצ"א | № 23

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פרעמיער סלאַוועק'ס ערקלערונג וועגען מעשה בריסק

אפגעשאפט די צארישע בעגרענצונגען געגען יודען

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קאָרעספאָנדענט) אין סיים האָט מען זיך נעכטען געריכט אויף אַ גרויסען טאָג.

דער זיצונג־זאַל איז געווען געפּאַקט. דאָס זעלבע אויף דער גאַלעריע. דער איינגאַנג איז געווען שטרענג בעוואַכט און מען האָט שטאַרק קאָנטראָלירט די איינגאַנגס־בילעטען.

אויך די דיפּלאָמאַטישע לאָזשע איז געווען איבערפולט.

אין דער מיניסטאָרען־לאָזשע איז געזעסען פּרעמיער סלאַוועק און נעבען איהם דער אינערן־מיניסטער סקלאַדקאָווסקי,

5 אַ זייגער ווערט די זיצונג געעפענט.

2 בייטע דעפּוטאַטען געבען אָפּ די שבועה און, עס ווערט אָפּגעגעבען אַ בעריכט פון דער קאָמיסיע וועגען 3

אפשאפען די צארישע בעגרעניצונגען געגען יודען

פון רעפעראט וואָס האַלט דעפּ. יעסקע, איז צו זעהען, אַז די קאָמיסיע האָט אָפּגעוואָרפען די אויסבעסערונגען פון יודישען קאָלאָ.

דעפּ. זאמערשטיין

האַלט אַ לענגערע רעדע, אין וועלכער ער זאגט, אַז די פראַגע וועגען אָפּשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען איז געשטאַנען אין אַלע סיימען. די דאָזיגע בעגרענצונגען מוזען אָפּגעשאַפט ווערען. עס איז שוין געווען לאַנג צייט דער־צו. פּוילען איז שוין פריי 12 יאָהר און עס לאַסטעט נאָך איבער פּוילען די צאַרישע בעגרע־צונגען. דער כבוד פון דער פּוילישער מלוכה פערלאַנגט אָפּצושאַפען די דאָזיגע בעגרענצונגען.

ווייטער האָט דעפּ. זאָמערשטיין געפאָדערט צו פערברייטערען דאָס קהלות־געזעץ און מען זאָל צולאָזען יודען צו מלוכה־אַמטען און צו פערשידענע עפענטליכע אַרבייטען.

דאָס יודישע קאָלאָ וועט נישט אויפהערען צו קעמפען פאַר דער יודישער גלייכבערעכטיגונג.

דעפּ. יאַשונסקי (נ.ד.) רעדט געגען אָפּשאַפען די צאַרישע בעגרע־צונגען.

דעפּ. ביטלער (כ.ד.) ערקלערט, אַז זיין קלוב וועט שטימען פאַר אָפּשאַפען.

דעפּ. מינצבערג

טרעט ארויס מיט אַ רעדע אין וועלכער ער האָט געזאָגט, אַז דאָס אָפּשאַפען די צאַרישע בעגרענצונ־גען געגען יודען איז אַ וויכטיג געשעהעניש. די דאָזיגע בעגרע־צונגען זענען געווען אַ שאַנדע פאַר אונזער פאָטערלאַנד.

נאָכדעם ווי ער פּאָלעמיזירט מיט'ן דעפּ. זאָמערשטיין, פיהרט דעפּ. מינצבערג אויס, אַז מיט'ן אָפּשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען, וועט אויך פעסטער ווערען די פּויליש־יודישע בעציהונגען און האָט אויסגעדריקט זיין האָפנונג אַז עס וועט ענדליך קומען צו אַ פריידליך צוזאַמענלעבען צווישען יודען און פּאָלאַקען, וועלכע וואוינען שוין הונדערטער יאָהרען צוזאַמען.

בעת דער אָפּשטימונג איז דער פאַרשלאַג פון די ענדעקעס אָפּגעוואָרפען געוואָרען און עס זענען אויך אָפּגעוואָרפען געוואָרען די אויסבעסערונגען פון יודישען קאָלאָ.

דאָס געזעץ פון דער רעגירונג אָפּצושאַפען די צאַרישע בעגרע־צונגען איז אָנגענומען געוואָרען אין דער צווייטער און דריטער לעזונג.

ערשט טרעט מען צו צו בעטראַכטען די

פּאַציפיקאַציע פון מזרח־גאַליציען

דער רעפערענט דעפּ. סטראָנסקי (ב.ב.) לעגט פאָר אָפּצוּוואַרפען דעם פאָרשלאַג וועגען דער פּאַציפיקאַציע.

נאָכדעם הויבט זיך אָן אַ שאַרפע דעבאַטע.

דעפּ. דיבואַ ווענדעט זיך צום אינערן־מיניסטער ער זאָל ענטפערען צי מען האָט געפייניגט אוקראַינער אין מזרח־גאַליציען.

צוויי אוקראַינישע דעפּוטאַטען גיבען איבער שוידערליכע פאַקטען פון דער פּאַציפיקאַציע.

ענדעקעס ערקלערען, אַז זיי זענען פאַר דער פּאַציפיקאַציע.

מיניסטער סקלאַדקאָווסקי ערקלערט, אַז די רעגירונג האָט געמוזט בענוצען קראַפט, ווייל די סאַבאָטאַזש־אַקציע האָט אָנגענומען דראָהענדע פאָרמען. דעם סאַבאָטאַזש האָט אָבער געפיהרט נישט דאָס גאַנצע אוקראַינישע פאָלק, נאָר געוויסע קרייזען פאַר אויסלענדיש געקויפט געלד.

פאַר דער רעגירונג איז געשטאַנען צוויי וועגען: איינפיהרען בעלאַגערונגס־צושטאַנד און אַדורכפיהרען מאַסען טויט־אורטיילען, אָדער די פּאַציפיקאַציע.

די רעגירונג האָט אָנגענומען דאָס לעצטע.

די רעגירונג פאָרשט אויס און וועט בעשטראָפען די שולדיגע, אויב זיי וועלען זיין.

דער פאָרשלאַג צו שיקען אַן אויספאָרשונגס־קאָמיסיע איז אַדורכגעפאַלען.

פאַר'ן פאָרשלאַג האָבען געשטימט פּ.פּ.ס., פּויערים־פאַרטיי און אַלע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. ענדעקעס האָבען זיך אָפּגעהאַלטען.

ענין בריסק

מען טרעט דאַן צו צום שפּאַנענדסטען מאָמענט צום פאָרשלאַג פון נאַציאָנאַלען קלוב צו בעפרייען די אַרעסטירטע דעפּוטאַטען און אָפּצושטעלען די פּראָצעסען פון די בעפרייטע.

דער רעפערענט דעפּ. פּאַסכאַלסקי (ב.ב.) לעגט פאָר אָפּצוּוואַרפען דעם פאָרשלאַג צוליב פאָרמעלע טעמים.

אין דער דיסקוסיע האָט דעפּ. סטראָנסקי געשילדערט די ענויים פון די אַרעסטירטע דעפּוטאַטען אין בריסק.

מען מאַכט איהם צווישענרופען:

— נישט אמת!

דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי האַלט אַ שאַרפע רעדע וועגען בריסק העכער אַ שעה צייט.

רעדע פון פּרעמיער סלאַוועק

האַלב פיר פאַרטאָג האָט בעקומען אַ וואָרט דער פּרעמיער סלאַוועק, דער פּרעמיער זאָגט, אַז ער וועט איצט רעדען בלויז וועגען פאַקטען, אין בריסקער פעסטונג — ערקלערט ווייטער פּרעמיער סלאַוועק האָט מען קיינעם נישט געפייניגט און נישט געשלאָגען. עס איז נישט בעגאַנגען געוואָרען קיין שום אומגעזעצליכקייט. דער רעזשים איז געווען אַ שווערער, אַ שטרענגער און ווער ס'האָט זיך נישט געוואָלט אונטערוואַרפען דעם רעזשים דעם איז אויסגעקומען צו ליידען.

דער פּרעמיער סלאַוועק פערענדיגט זיין רעדע מיט דער האָפנונג אַז מעהר וועט מען אין פּוילען נישט דאַרפען אָנווענדען אַזעלכע מיטלען, ווי עס איז איצט געווען בריסק.

די רעדע פון פּרעמיער איז אָפט איבערגעריסען געוואָרען מיט אויסרופען „שאַנדע א.אַ.וו. מצד דער אָפּאָזיציע.

צום סוף האָט בעקומען אַ וואָרט רעפערענט פּאַסכאַלסקי. אַזוי ווי ער האָט נאָך אָנגעהויבען רעדען האָט איך סיים־זאַל אויסגעבראָכען אַ געוואַלדיגער סקאַנדאַל. די דעפּוטאַטען פון די פויערען פאַרטייען און פון פּ.פּ.ס. האָבען אָנגעהויבען [illegible] און קלאַפּען אין די שטענדערס, די [illegible] דעפּוטאַטען האָבען געוואָרפען זידעל־ווערטער אויפ'ן אַדרעס פון דער אָפּאָזיציע. ס'האָט נישט געהאָלפען דאָס אומאויפהערליכע קלינגען און רופען צו אָרדנונג פון פאָרזיצער. אַ טייל דעפּוטאַטען האָבען זיך אויפגעשטעלט פון די ערטער מיט געבאַלטע פויסטען, עס האָט געהאַלטען ביי אַ געשלעג, אַנדערע האָבען צוטיילט די צוהיצטע לסוף איז געוואָרען שטיל. ס'איז פאָרגעקומען אַ נאָמענטליכע אָפּשטימונג. דער פאָרשלאַג וועגען בעפרייען די אַרעסטירטע דעפּוטאַטען און מבטל מאַכען די פּראָצעסען איז מיט אַ מעהרהייט אָפּגעוואָרפען געוואָרען.

די סענאַט־זיצונג

די סענאַט־זיצונג האָט זיך קודם כל פערנומען מיט'ן געזעץ־פּראָיעקט וועגען זאַפּאַלקעס־מאָנאָפּאָל און וועגען דער דאָלאַר־הלוואה. וואָס איז פערבונדען מיט דעם ענין זאַפּאַלקעס.

סענאַטאָר שאַרסקע (ב.ב.) רעפערירט דעם רעגירונגס־פּראָיעקט און די אויסבעסערונגען, וואָס דער סיים האָט אַריינגעטראָגען.

אין דער דיסקוסיע האָט דער ערשטער גערעדט סענאַטאָר גלאָמבינסקי וועלכער ווייזט אָן, אַז עס איז נישט ריכטיג די אויספיהרונג פון רעגירונג אַז דער איצטיגער אָפּמאַך מכוח די זאַפּאַלקעס איז אַ בעסערער ווי דער פאָריגער.

אויך סענאַטאָר פּאַוולִיקאָווסקי (אוקראַינער) טרעט אַרויס געגען רעגירונגס־פּראָיעקט.

נאָכדעם הויבט זיך אָן די דעבאַטע איבער דער ענדעקישער אינטערפּעלאַציע וועגען מעשה־בריסק.

עס רעדט סענאַטאָר פּאָדזשענטאָווסקי און עס רעדען אַ רייה סענאַטאָרען.

מען טרעט צו צו דער אָפּשטימונג. דעפּ. גלאָמבינסקיס פאָרשלאַג וועגען אַ נאָמענטליכער אָפּשטימונג ווערט אָנגענומען.

ביי דער אָפּשטימונג איז דער ענדעקישער פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען געוואָרען מיט 68 שטימען געגען 29.

פאָלקס־אוניווערזיטעט
ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

היינט, דינסטאָג, 17/1, 8.30 אָוונד אין לאָקאַל פון דער ציוניסט. אָרגאַניזאַציע (צעגעלנ. 4)

פאָרלעזונג

א.ד.ט. „געשיכטע פון ציוניזם" (2. פאָרלעזונג)

פּרעלעגענט: ה' מ. גייזלער. איינגאַנג פריי

שבועה דאורייתא!

דאָנערשטאָג, דעם 29/1, 9 אַ זייגער אין דער פ"יה קומט פאָר אין דער אַ"משטעטישער שוהל אַ שבועה וואו ס'וועט שווערען גיסקער מאַר־האָוויטש (אינה. פון דער פירמע „האַרמאָניאַ", נאַוואָמאַט 11) צוליב אַ כבוד איבער אַ פּאַטעפאָן אויפ'ן נאָמען פון אַ געריכט־אוראָמער.

מענדעל לאַכס, קאָנסטאַנטינער 28.

דאַנקזאָגונג.

מיר דאַנקען די געעהרטע פערוואַלטונג פון יודישען בעקער־צעך אין לאָדז פאַר דעם אויסשליסען פון בעקער־צעך איין פּערזאָן, וואָס זיין אָרט איז נישט אין דער געזעלשאַפט, דעם ה' משה פּאָזנאַנסקי. מיט אַכטונג

אַ גרופּע געליטענע סעלער־בעקער־מייסטער

(עס פאָלגען אונטערשריפטען)

עפענטליכע ערקלערונג

צו דער פערוואַלטונג פון בעקער־צעך

אין לאָדז, וואָסכאָדניאַ 57.

צוליב די לעצטע פּראָוואָקאַטאָרישע אַרבייט פון דער איבערגענדערמאָהנטער פערוואַלטונג אויף איהרע זיצונגען און אין דער פּרעסע געגען אונזער חבר און געוועזענעם סטאַ־שי פון צעך ה' משה פּאָזנאַנסקי טראָגען מיר אַרויס אונזער שאַרפסטען פּראָטעסט געגען איהרע שענדליכע מעשים, וואָס קאָן ברענגען שאָדען אונזער פאַך, און אַלס צייכען פון פּראָטעסט טרעטען מיר אַרויס פון צעך. גלייכצייטיג רופען מיר די איבריגע חברים נאָכצוטוען אונזער ביישפּיל ווייל סיי ווי סיי וועט אייער איבערצייגונג קומען פריהער אָדער שפּעטער. גלייכצייטיג שרייבען מיר אונטער, אַז אַלעס וואָס איז פאָרגעקומען צו זיינער צייט ווען אונזער חבר משה פּאָזנאַנסקי איז געווען סטאַרשי איז פאָרגעקומען אין הסכם מיט די דעמאָלסדיגע פערוואַלטונג — דאָס זענען די זעלבע פּערזאָנען, וואָס שטעהען היינט אין דער שפּיץ פון איבערגענדערמאַנטען צעך ווי אויך מיט'ן הסכם פון די דעמאָלסדיגע אַלגעמיינע פערזאַמלונגען.

דעם 26 טען יאַנואַר 1931.

מאיר גאָלדבערג, שלמה גאָלדבערג, חיים בוים,

וואָלף יצחק זאַקס, אַנשעל קאַרושעק, משה נאַיאָרסקי.

הוי נפלה עטרת ראשינו!

בלב מלא צער ויגון אנו מודיעים שאחרי מחלה וכבדה שבק חיים לכל חי' אתמול ביום ב' פרשת בשלח תרצ"א האיש הישר באדם המצוין במידותיו ובמעלותיו התרוממיות

ר' משה ליב ראזענבערג נ"ע

בן ר' אלי' גרשון ז"ל מבלאשקי, נכד בעל משפט צדק זצ"ל

בשנת 59 לימי חייו

הלוי' תהי' היום ביום ג' פרשת בשלח, בשעה 12 בצהרים מבית האבל בזשעזשינער 25. השרויים בצער עמוק

משפחתו המתאבלת

כשר | צוליב דעם יעצטיגען קריזיס! | כשר

איך מאַך בעקאַנט דאָס געעהרטע פובליקום, דאָס מיין לאַנג־יעהריגער

רעסטאָראַן וואָסכאָדניאַ 21

טעלעפאָן 188-04

גיט אַרויס טעגליך געשמאַקע און נאַהרהאַפטע

מיטאָגען פון 1 זל. אַן

ווי אויך פערשידענע זופּען צו ביליגע פּרייזען. —

גלייכצייטיג פון היינט אָן, דעם 27. ווערט אַרויסגעגעבען אָווענדברויט פון 50 גראָשען ביז 1 זלאָטי.

בעמ.: ראַדיאָ־קאָנצערט פון דער גאַנצער וועלט.

מיט אַכטונג אייזיק קויפמאַן.

א שוידערליכער אויפרייס אין ווארשא

איינגעפאלען א הויז. — 6 יודישע ארבייטער שווער־פערוואונדעט

ווארשא, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). נעכטען 4 א זייגער בייטאג האט זיך אויף מילא גאס אין ווארשא דערהערט א מוראדיגער אויפרייס.

באלד האט זיך ארויסגעשטעלט, אז עס האט אויפגעריסען דאס אייזען־פאבריקעל פון בעריל בערגמאן אויף מילא גאס 65.

דאס גאנצע 1־שטאקיגע הויז איז איינגעפאלען. 6 יודישע ארבייטער זיינען שווער פערוואונדעט געווארען. אין א שווערען צושטאנד האט מען זיי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די שרפה האבען איינגעלאשען די פייערלעשער. צווישען די פערוואונדעטע געפינט זיך אויך א קינד.

דער אויפרייס איז ענטשטאנען ביים שווייסען אייזען.

א משוגענער האט דערמארדעט דעם שפיטאל־שומר

בידגאשטש, 26. (טעלעפאניש). אין דער פסיכיאטרישער אנשטאלט אין קאצבאראווו האט דער פאציענט ע״מונד פשיבילסקי דערהרגעט מיט א שליסעל א שומר פון שפיטאל און א צווייטען שומר שווער פערוואונדעט.

פשיבילסקי איז אריינגעבראכט געווארען אין שפיטאל אויף א פסיכיאטרישער אונטערזוכונג, ווייל ער האט געהאט דערמארדעט זיין כלה ווערבינסקא און א פאבריקאנט אין גנעזען.

ארום רעגירונגס־קריזיס אין פראנקרייך

ערפאלג פון לאוואלס מיסיע צו שאפען א קאבינעט איז אפהענגיג פון די ראדיקאלען

פאריז, 26. (אטע). דער ערפאלג פון דער מיסיע פון סענאטאר לאוואל צו שאפען א קאבינעט איז אפהענגיג פון דער שטעלונג פון די ראדיקאלען.

די סיטואציע איז איצט די זעלבע ווי אין דער צייט באך טארדיעס דימיסיע, בעת לאוואל האט דאן אויך איבערגענומען די מיסיע פון א נייער רעגירונג און האט דאן געמוזט רעזיגנירען.

די ראדיקאלען בעראטען זיך כסדר איבער זייער בעציהונג צו לאוואל׳ן בעזונדערס צי זיי זאלען מעגלי צו זיצען אין איין רעגירונג צוזאמען מיט מארעס גרופע.

עס איז נאך פערהאן דער אויסוועג אז די ראדיקאלען זאלען דעלעגירען זייערע פארשטעהער אין דער רעגירונג אהן דער פארטייאישער פעראנטווארטליכקייט.

אויב די ראדיקאלען וועלען אפזאגען איז א גרויסער ספק צי עס וועט געלונגען לאוואל׳ן צו שאפען א נייעם קאבינעט.

בריאן האט בדעה צו ווערען פרעזידענט פון דער רעפובליק

פאריז, 26 (ספ. טעל) אין די פאליטישע קרייזען ווייזט מען אן, אז בריאן האט זיך אפגעזאגט צו שאפען די נייע רעגירונג צוליב דעם, וואס ער האט בדעה צו קאנדידאטירען אלס פרעזידענט פון דער רעפובליק אין חודש מאי.

דערשאסען א צארישען תלין

ריגע, 26 (ספ. טעל) פון מאסקווע איז מען מודיע, אז אין קיעוו האט מען דערשאסען א געוויסען באווריע, וועלכער איז געוועזען א תלין אין די צארישע צייטען.

די אקציע צו ענדערען די קאנסטיטוציע

די הכנות פון ב. ב.=קלוב

ווארשא, 26. (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט). ביים סיים־מארשאלק שווימאלסקי איז פארגעקומען א בעראטונג אויף וועלכע עס איז בעטראכט געווארען די פראגע וועגען ענדערען די קאנסטיטוציע.

עס זענען אין דער פראגע אנגענומען געווארען א רייהע דעצידירענדע בעשלוסען.

דער ב.ב.קלוב אין סיים האט אויך אפגעהאלטען א זיצונג און אויך בעטראכט די קאנסטיטוציע־פראגע.

דאס פרעזידיום פון קלוב איז בעפולמעכטיגט געווארען איבערצוגעבען דעם סיים־מארשאלק א פארשלאג צו רעווידירען די קאנסטיטוציע.

די מיטגלידער פון קלוב האט מען בעקענט מיט׳ן רעזולטאט פון דער ארבייט פון דער קאנסטיטוציע־קאמיסיע און מיט די פראיעקטען ווי אזוי צו ענדערען די קאנסטיטוציע. די היינטיגע פראיעקטען זעהען מיט גאר נישט געענדערט ווי די פון פאר־אַיאָהרען.

פינאנץ־מיניסטער זוכט נייע שטייערען

דיסקוסיע אין דער בודזשעט־קאמיסיע.—רעדע פון דעפ. דר. ראזמארין

ווארשא, 26. (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט). אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע איז געפיהרט געווארען א דיסקוסיע איבער׳ן בודזשעט פון פינאנץ־מיניסטעריום.

די דיסקוסיע האט זיך הויפטזעכליך געדרעהט ארום דער עקספאזע פון פינאנץ־מיניסטער מאטושעווסקי אויף דער שבתדיגער זיצונג און דעם רעפעראט פון דעפ. האלינסקי (בעבע).

דער ערשטער האט גערעדט דעפ. ריבארסקי (נאציאנאלער קלוב) וועלכער האט אנגעגריפען די רעגירונגס־אקציע צו פערקלענערען די פרייזען, דאס צו הויכע שטייערען־סיסטעם, די שארפע עקזעקוטארישע מיטלען וואס ווערען אנגעווענדט ביים איינמאהנען שטייער־חובות. א.א.וו.

דעפ. דר. ראזמארין האט געהאלטען א לענגערע רעדע אין וועלכע ער האט אנגעוויזען, אז דער חוב פון דער בודזשעט־קאמיסיע איז, ביים איצטיגען שווערען יאהר, אויסצוגעפינען מיטלען צו פערקלענערען דעם בודזשעט.

דער איצטיגער בודזשעט איז צו הויך, די אדמיניסטראציע איז גרויס און צו קאסטבאר.

דער רעדנער איז ביי דער מיינונג אז נייע שטייערען איז איצט אוממעגליך צו בעשטימען. ער פערלאנגט אויך איינצופיהרען א שטייער־רעפארם. וואס שייך די מלוכהשע רעזערוו־קאפיטאלען, ווייזט דער רעדנער, אז זיי זענען צו־קליין און פיהרט אויס, אז מען טאר נישט איצט, ביים קאטאסטראפאלען ווירטשאפטליכען קריזיס בעלאסטען דער בעפעלקערונג מיט נייע שטייערען, דעפ. ראזמארין האט אויסגעדריקט זיין האפנונג אז דער פינאנץ־מיניסטער וועט נעהמען אין אכט די שווערע סיטואציע און וועט זיך אפהאלטען פון ווייטערדיגע שריט, וואס קענען פערשארפען דעם קריזיס.

מיניסטער מאטושעווסקי ענטפערט אויף די פארוואורפען, און זאגט, אז עס איז שווער צו רעדוצירען דעם בודזשעט און אז מען וועט מוזען זוכען נייע קוועלען פון שטייערען.

מאשיך=מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה=מעהל, אייער=פערפעל אז סוכארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט־בעקאנטע און פרישע נעבעכצען פון אונזער איבעראל בקוואוסטער צוקערביע

ב. וויינבערג

38 פיעטריקאווער 38 טעל 143-82

Dr. med. N. ROZEN

סטאמאטאלאג

קראנקהייטען פון דויאנסקס, ג׳מעי, צייהן א.א.וו. צייה־רעגולירונג, רענטגען־דיאגנאסטיק.

אנדזשעיא 7, טעל. 216-57.

עמפפאנגס־שעה׳ן פון 3—7 נאכמ.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום טוב פון 9—1 פארם.

בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. med.

I. Wajnberg

Cegielniana 47, tel. 126-02

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציעל פאר לונגען און הארץ־קראנקהייטען בעשטראהלונגען אין קינסלישע בערג־זון.

נעהמט אן אין דערהיים פון 3—5.

Doktór KLINGER

ספעציאל=ארצט פאר ווענערישע, הויט־ און האר=קראנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אווענד און פון 1—2 נ״מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62"

DR. MED. H. LUBICZ

סס. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנק. אויך צעגעלניאנא 43, טעל. 141 32

עמפפאנגס שעה׳ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו״ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע־זאל

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירען, בלאז און אירין־קראנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אן פון 12—1 און פון 7— 4 אווענד.

Dr. med.

M. LERNER

ספעציאליסט פאר קינדער־קראנקהייטען

זאכאדניא 64, טעל. 113-09

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Lekarz-dentysta

Stanisław Gelberg

זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

נעמט אן פון 10—2 נאכמ. און פון 4—7 אווענד

Dr. med. J. IMICH

צוריקגעקעהרט

ספעציאל־ארצט פאר

נאז, אויערען, האלז און קעהל־זאפף - קראנקהייטען

MONIUSZKI 1, tel. 209-97.

נעמט אן פון 5—7 אוו., זונטאג און חגאות פון 1—2 נ״ם

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

האט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגעלניאנא 36, טעל. 216-90

ספעציאל־ארצט פאר הויט= און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען

נעמט אן פון 9 — 2 נארמ. און פון 5 — 9 אווענד

פאר דאמען בעזונדערען ווארטע־צימער.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72—134

נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7½—9 אווענד.

אבארט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט איז אפציגעבען צו ערפארען

פיעטריקאווער 33. אין 2־טען הויף, פערסער,

א בשורה טובה

פאר עלטערען, וואס זייערע קינדער לערנען אין פאוושעכנע שולן.

די לייטונג פון בעוואוסטען ארטאדאקסישען נאכמיטאג=חדר פאר קינדער, וואס לערנען אין פאוושעכנע שולען, מאכט בעקאנט, דאס נאך א גרינדליכען רעמאנט ווערט דאס חדר פולשטענדיג רעארגאניזירט און פערפאלקאמט אויף אלע געביטען פון למודי קודש. ס׳ווערט געלערנט דורך מלמדים ספעציאליסטען עברי, חומש, רש״י, תנ״ך, משניות, גמרא. א פערגרעסערטער קורס פאר העברעאיש (רעדען און שרייבען), אויך יודישע בריף זעלבסט צוזאמענשטעלען. צוליב דעם קריזיס הנחה פרייזען.

פלאץ וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6

איינשרייבען קען מען זיך טעגליך פון 2 ביז 7 אווענד. קווער אפיצינע.

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין

מעבעל בעפאר איהר איבערציינגט אייך נישט אין מיין מעבעל געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאנסקא (דלוגא) 44

טעל 162-56

נאר ביי מיר קענט איהר קריגען פעריס. מעבעל שעהן, גוט און ביליג

44 בכמ.: כקויפט אויך גענוצטע מעבעל, דיוואנעס, פאלצעז א. א. וו. קומט און איבערצייגט אייך; **44**

ווענערישע קליניק כירורגישע

„SANATO"

אגראראווא 10, טעל. 213-57

1־טע און 2־טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פריוזען פון געבורט

אין 2־טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

אויגען־אפטיילונג פון ד״ר מעד. י. קראַיש

עמ. פאנגס־שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

כירורגישע אפטיילונג פון ד״ר מעד. מ. סאנטאר

עמפפאנגס־שעה׳ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך

אז תשכן בטח ושאנן כי הלך בתום

ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם וועלט נאר קומען אין ביורא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף

פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע

פאטער, טעל. 124-95

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטען: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאטוריעס, קלויזולעס, זאכפערשטענדיגעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוישלאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזורעס און זאכפערשטענדיגעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא.

פיעטריקאווער 17. 1־טער הויף

Dr. Z. Rakowski

סס. פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען־קראנקה.

9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.

שפרעכשטונדען פון 11—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע וגערעוועל 17 פון 10—11 און פון 2—

לאדז, 27 יאנואר 1931

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 27 יאנואר 1931

די בלוטיגע מלחמה איז פרידענס-צייטען

ווי אזוי עס איז געשאפען געווארען דער פילם „אויפ'ן מערב-פראנט קיין שום נייעס“

וואס דער פילם האט אפגעקאסט און ווי אזוי מ'האט אידם געמאכט

אין אייראפא טומעלט זיך מיט'ן פילם לויט רעמארקס בוך „אויפ'ן מערב-פראנט קיין שום נייעס“ עס איז דעריבער אינטערעסאנט זיך צו בעקענען ווי אזוי דער פילם איז געשאפען געווארען.

חדשים-לאנג איידער מען האט נאך געדרעהט די ערשטע סצענע האט מען קודם כל צוגעגרייט דאס שלאכט-פעלד, זעכציג מייל ווייט פון דער קאליפארנישער הויפט-שטאט, אויף א מדבר-פלאץ האט מען אונטער דער השגחה פון דייטשע קריגס-אפיצירען די שיצען-גרובענס געבויט, א קאמיסיע איז פון קאליפארניען צו דער מערב-פראנט קיין פראנקרייך ארויפגעפאהרען כדי אויפ'ן פלאץ אלץ א דורכצושטודירען, עטליכע מאל האט מען די שיצען גרובענס איבערגעבויט, ביז זיי האבען בעקומען די ריכטיגע געשטאלט.

פלוצים האט מען זיך ארומגעקוקט, אז די ערד פון שלאכט פעלד האט נישט די זעלבע מראה ווי די פון פראנקרייך, ווייל מחמת די שטענדיגע היצען אין קאליפארניען איז די דארטיגע ערד געל און זאמדיג. אט דא האט מען געמוזט וואגאנען-ווייז ערד ברענגען, כדי די קאליפארנישע ערד זאל דעם בילד נישט שאדען.

די „גראנאט-טריכטער“ האט מען געמוזט גראבען, די זומפען, וועלכע פלעגען אין דער זערב-פראנט נאך א רעגען ענטשטעהען האט מען דא געמוזט מאכען דורך א געצויגענער וואסער-ליישונג.

דער גרעסטער חוזק לגבי די דייטשע העצער איז, וואס די מונדירען אין שטאהל-העלמען זענען ביי דער דייטשער רעגירונג געקויפט געווארען. אט די אלע מונדירען, וועלכע מירזעהען אין בילד האבען דעם אמת'דיגען קריג אין דער מערב-פראנט מיטגעמאכט, די פילם-געזעלשאפט האט דער דייטשער מלוכה פאר זיי בעצאהלט דעם סכום פון 280 טויזענד שילינג (7 שילינג — 1 דאלאר).

דאס שלאכט-פעלד האט מען אין דריי טיילען געטיילט, פאר דער „ארטילעריע“ האט מען בעשטימט א וואלד-געגענד, זעכציג מיילען ווייט פון לאס אנדושעלעס, מען האט ביים קאליפארנישען וואלד דעפארטאמענט אבגעקויפט 335 בוימער אוי זיי אויף שפעדלעך צעשאסען, געשאסען האט מען מיט אמת'ע דייטשע קאנאנען, וועלכע מען האט זיי אמעריקאנער קריגס-פעאיינען געליגען, זיי האבען די קאנאנען אלס שמעלץ בשעת פון דער מערב-פראנט אריבערגעבראכט, דאס „איינשיסען זיך“ איז געשטאנען אונטער דער השגחה פון אפיצירען, דעריביי האט מען געמוזט ברענגען עטליכע הונדערט בוימער פון נארד-אמעריקא, ווייל אין קאליפארניען זענען אזעלכע בוימער ווי ביי אונז נישט פערהאן.

די וואלד-סצענע איז איינע פון די הויפט-סצענעס, ווי מען שיקט ארויס צום ערשטען מאל די „קינדער סאלדאטען“ פערשאנצונגען צו מאכען. געשאסען האט מען מיט אמת'ע גראנאטען.

זעקס טאנען דינאמיט האט מען אין דער ערד פערגראבען און אונטער דער השגחה פון 40 שפרענג מייסטער זיי געלאזט עקספלאדירען, 20 טויזענד קילא שווארץ פולווער און 6 טויזענד באמבעס האט מען אויסגעשאסען דאס אליין האט אבגעקאסט דריי פירטעל מיליאן שילינג.

איינס פון די ערשטע בילדער זענען די גרויסע דייטשע קאסארען, ווי דער פעלדוועבעל הימעלשטאס ארבייט מיט די נייע איינגערוקטע רעקרוטען, די קאסארען איז מיט כוונה געבויט געווארען אין האליוואוד. אין שכנות פון דעם פראנט איז שוין חדשים איידער די ערשטע אויפנאהמע איז געמאכט געווארען, א גאנצע געצעלטען שטאט עגטשטאנען, דארט האט מען א גאנצע ארמעע חדשים לאנג פערזארגט מיט אלעם גוטען. צוויי בעטאן-שטראזען האט פון האליוואוד אהין געפיהרט. אויטאבוס-פערקעהר, עלעקטריש ליכט, וואסער-ליישונג, בעדער בכלל אלץ וואס א אייראפעאישער מענש בעדארף.

אלע, וועלכע האבען אין דעם פילם מיטגעשפילט א חוץ די גאנץ יונגע'שקע פארשטעלער לויט דער איינהאלט פון בוך פערלאנגט, זענען בעשטאנען פון לויטער מלחמה-סאלדאטען, דער רוב זענען טאקע געווען דייטשען אבער אויך עסטרייכער. פראנצויזען און ענגלענדער. יעדער, וועלכער איז אויפגענומען געווארען צום פילם האט זיך געמוזט מתחייב זיין זיך צו אונטערווארפען „מיליטערישער דיסציפלין“ ווי בשעת מלחמה, 9 א זייגער אין אווענד האט מען געקלאפען אפעל, פארטאג האט מען געקלאפען „טאג-וואך“, נאכ'ן פריהשטיק האט מען יעדען טאג מארשירט און געשאסען, געמאכט איבונגען, ארויסגעהן פון דער צעל-שטאט האט מען געמוזט האבען א אורלויב-בעווילליגונג פון לאגער קאמענדאנט, א יעדע סצענע דאס מען אפט סעג געחזרט, אפילו די גרויזאמסטע סצענעס האט מען אפט שטודירט ביז עס איז ארויסגעקומען אט דאס ווערק.

דאס פראנצויזישע ארט הינטער דער פראנט, וואו די דייטשע סאלדאטען ווערען אויסהאגארירט איז לויט בילדער געבוי נאכגעמאכט געווארען, טערשטעהט זיך, אז דאס שטעטעל איז נישט פון ציגעל און ליים געבויט נור ווי קוליסען ביי א ביהנע, האלץ-רעמלען, איבערגעצויגען מיט לייווענט און געמאלען, אט פאר דעם שטעטעל האט מען בענוצט 260 קילאגעטער לייווענט און 5 וואגאן פאפיר-מאסע, געקאסט האט דאס שטעטעל א ערך פון 7 הונדערט טויזענד שילינג און אט דאס זעלבע שטעטעל האט מען דאן עס דארפענדיג צו די אנדערע בילדער צעשאסען ביז שטויב.

די ארטילעריע האט זיך בענוצט מיט 100 פערד, פערשטענדיגט האט מען זיך אויפ'ן פראנט מיט פעלד-טעלעפאן, רעוואלווער-שאסען און פערשידענע פייף-סיגנאלען, אלץ איז געפיהרט געווארען פון הויכע אפיצירען, וועלכע האבען דעם קריג מיטגעמאכט.

די בלויזע בנינים האבען אפגעקאסט ארום דריי און א האלבען מיליאן שילינג, פאר די מענשען קאסט, קווארטיר, שכירות וכדומה דאס רעכענט זייט מוחל, אליין דער-צו. קיין טויטער איז נישט געווען, 45 לייכט פערוואונדעטע האט די „וועסט פראנט“ אין האליוואוד געקאסט, דער זעקס און פערציגסטער איז אין ווין אין דער אבער-דאנוי-שטראסע געווען, א עלטערער יוד, וועלכען א האקען-קרייצלער האט מיט א שלאגינג איבער'ן קאפ געגעבען.

עקשנות פון א מיניסטער

אינמיטען די זיצונגען פון פעלקערבונד-ראט האט בריאן געמוזט פערלאזען זשענעווע, ווייל אין פראנקרייך איז ווידער געקומען צו א קריזיס פון דער רעגירונג. דער קאבינעט פון סטעג'ן האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע ס. ה. א חודש נאכדעם ווי ער האט איבערגענומען די מאכט. אויסערליך קאן זיך אויסדאכטען, אז דער קריזיס איז געקומען באר אומגעריכט, אין דער ווירקליכקייט האט דער לעצטער פראנצויזישער קאבינעט געהאט געצעהלטע טעג פון לעבען שוין פון ערשטען מאמענט אן.

ווען סטעגס קאבינעט האט זיך פארגעשטעלט פאר דעם פארלאמענט, איז איהם געלונגען צו בעקומען א מעהרהייט פון זיבען שטימען, א פאל, וואס איז נאך נישט געווען אין דער געשיכטע פון די פראנצויזישע רעגירונגען. אזא נישטיגע מעהרהייט האט דעם קאבינעט נאטירליך נישט געקאנט פאר-אויסזאגען קיין אריכת ימים. אפטימיסטען האבען אפילו דערמאנט אן'עהנליכען פאל מיט דעם קאבינעט פון וואלדעק רוסא אין סוף פון פאריגען יאהר-הונדערט, ווען די רעגירונג האט ביי איהר ערשטער בעגעגעניש מיט דעם פארלאמענט בעקומען א מעהרהייט פון 13 שטימען דאך האט זי זיך געהאלטען העכער צוויי יאהר. אבער דערויף האט מען געענטפערט, אז פון דעמאלט אן האבען זיך די בעדינגונגען פיל געביטען. און ווירקליך סטעגס קאבינעט איז אראפ, אבלעבענדיג אינגאנצען א חודש צייט.

אויב אבער די דימיסיע איז נישט קיין אונערווארטעטע, איז זי אויך נישט קיין געוועהנליכע. דער קריזיס איז ארויסגערופען געווארען דורך דער אונפארזיכטיגער האנדלונג פון לאנדווירשאפטס-מיניסטער בארע, וועלכער האט עפענטליך געמאלדען, אז ער האט בדעה צו העכערען די פרייזען אויף לאנדווירטשאפטליכע פראדוקטען און האט דער מיט ארויסגערופען א שארפע שפעקולאציע מיט די ראזיגע פראדוקטען. מען האט געקאנט ערווארטען, אז נאך אזא אונטאקטישער ערקלערונג וועט דער מיניסטער זיך איילען אנצוגעבען אין דימיסיע. אבער ער איז דערויף נישט איינגעגאנגען אפילו נאכדעם ווי דער קאבינעט האט איהם פארגעלעגט דאס צו טון. דערמיט האט ער געגעבען דער אפאזיציע א שארף געוועהר אין דער האנד, די לאגע האט דער מיניסטער פערשארפט נאך דערמיט, וואס ער איז גראד ארויסגעטראטען געגען דעם דעפוטאט, וועלכער האט אריינגעטראגען די איבערפעלאציע אין פארלאמענט, פארווארפענדיג דעם דעפוטאט, אז יענער שטעהט אין קאנטאקט מיט די שפעקולאנטען.

ס'איז שווער צו זאגען, וואס עס האט בעוואויגען דעם מיניסטער צו בלייבען אזוי איינגעשפארט און דערמיט אזוי ישווער מאכען די לאגע פון זיינע חברים פון קאבינעט. יעדענפאלס איז דעם פרעמיער נישט געבליבען וואס צו טון, נאר זיך אפצוגרעניצען פון דעם איינגעשפארטען מיניסטער און ארויסצוטרעטען מיט אן'ערקלערונג, אז עס זענען אנגענומען בעווארען אלע מיטלען געגען א מעגליכער שפעקולאציע. די אפשטימונג אין פארלאמענט האט בעקומען דעם זין, אז דער אונצוטרוי-וואטום איז געווענדעט נישט געגען דער גאנצער רעגירונג, נאר בלויז געגען דעם איינעם מיניסטער, פון וועלכען זיינע קאלעגען האבען אויך געוואלט פטור ווערען. אין די קולוארען פון פארלאמענט האבען זיך טאקע באלד פערשפרייט קלאנגען, אז דער פרעזידענט וועט איבערגעבען די מיסיע צו בילדען די נייע רעגירונג דעמזעלבען סענאטאר סטעג, ווייל סוף כל סוף איז נישט אינגאנצען קלאר, צי דארף מען דעם רעזולטאט פון דער אפשטימונג בעטראכטען פאר א מפלה פון דער רעגירונג אדער פאר א נצחון.

אבער דער גאנצער עפיזאד ווערט דורך די שונאים פון פארלאמענטאריזם אפגעשאצט אלס וואסער אויף זייער מיהל. די גראבע און ריקזיכטס-לאזע פאלעמיק, די ווילדע סצענעס, וואס האבען זיך אפגעשפילט אין פארלאמענט בעת דער דעבאטע און וועלכע האבען זיך געענדיגט מיט א געשלעג צווישען די דעפוטאטען — דאס אלץ ווערט אויסגענוצט אלס מאטעריאל צו בעווייזען, ווי ווייט דער פארלאמענט האט זיך שוין איבערגעלעבט און איז דעגענערירט געווארען.

פ. ב.

צושטאנד פון פאניק און פערצווייפלונג

טויזענדער יודען אין ליטע פערלירען זייערע פרנסות

קאונא, (י. ט. א.) דא איז ערשינען די פעראָרדנונג פון דער רעגירונג, לויט וועלכער אלע אונטערנעהמונגען און געשעפטען מוזען פון דעם 1-טען יאנואר 1932 ענגאזשירען אלע אויסלענדער און בעשעפטיגען ליטווישע בירגער.

די דאזיגע פעראָרדנונג פעראורטיילט צו הונגער-נויט טויזענדער יודישע משפחות אין ליטע, וועלכע וועלען פערלירען זייערע פרנסה-קוואלען. די פיהרער פון ליטווישען יודענטום ווענדען זיך זעריבער דורך דער פערמיטלונג פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור מיט א הילף רוף צום וועלט-יודענטום צו ראטעווען די טויזענדער יודישע שטאטסלאזע אין ליטע.

אין א געשפרעך מיט'ן קאונער י.ט.א.-פארשטעהער האט דער שעף פון פאליציי-דעפארטאמענט מ. נאוואקאס ערקלערט, אז די פעראָרדנונג ווערט נישט ריכטיג אינטערפרעטירט דורך דער פרעסע. דער פערבאט צו בעשעפטיגען איז נוגע בלויז ניי-איינגעוואנדערטע, אבער נישט די אויסלענדער, וועלכע וואוינען שוין א לענגערע צייט אין ליטע, די דאזיגע ערקלערונג האט אבער נישט בערוהיגט די יודישע בעפעלקערונג. אין די יודישע קרייזען האלט מען, אז אויב די פעראָרדנונג וועט נישט צוריקגעצויגען ווערען, וועלען די אדמיניסטראטיווע ארגאנען זיכער אינטערפרעטירען דעם בעגריף „אויסלענדער“ אין ברייטסטען זין פון ווארט. די פאליציי האט שוין אנגעהויבען צו פערלאנגען ביי פיל שטאטסלאזע פערפלכטונגען, אז זיי זאגען זיך אפ פון זייערע שטעלעס פון 1-טען יאנואר 1932.

דער גרעסטער טייל פון די יודען, וועלכע זענען בעדראהט דורך דער פעראָרדנונג. בעשטעהט פון פאלגענדע 3 קאטעגאריעס: 1) די, וועלכע האבען פערלאזען ווילנע צוזאמען מיט דער ליטווישער ארמעע אין יאהר 1920, 2) די, וועלכע זענען פערטריבען געווארען בעת דער מלחמה דורך דער רוסישער ארמעע פון קריגס-געביט אין האבען זיך בעזעצט אין ליטע, 3) שטאטסלאזע, וועלכע וואוינען שוין זייט 10 יאהר אין ליטע, זיי בעזיצען אבער נישט קיין דאקומענטען וועגען זייער פריהערדיגער מלוכה-אנגעהעריגקייט. די פיהרענדע פערזענליכקייטען פון ליטווישען יודענטום האלטען, אז עס איז מעגליך נאר איין לעזונג פון דעם פראבלעם: מען מוז בעוועגען די ליטווישע רעגירונג צו נאטוראליזירען די אויסלענדער, וועלכע וואוינען אין ליטע א לענגערע צייט.

די גאנצע יודישע בעפעלקערונג אין ליטע געפינט זיך אין א צושטאנד פון פאניק און פערצווייפלונג. די יודישע פרעסע קען אבער נישט צוליב דער שארפער צענזור פון די בעזונדערע פון מיליטערישער דיקטאטור אויסדריקען די שטימונגען פון די יודישע מאסען.

די יודישע צייטונגען זענען די לעצטע טעג ערשינען מיט גרויסע ווייסע פלעקען. אין די אביזאציע, וואס זענען פערבליבען נאך די צענזור-שטרייכונגען, ווערט די לעצטע פעראָרדנונג פון דער ליטווישער רעגירונג בעצייכענט אלס דער שווערסטער קלאפ, וואס האט ווען עס איז בעטראפען דאס ליטווישע יודענטום.

אויפזיכט איבער פאבריקען מיט יודישע ארבייטער

פראגראם פון דער „ארט“-טעטיגקייט אין סאוועט-רוסלאנד אין יאהר 1931

מאסקווע, (י. ט. א.) דער פארשטעהער פון וועלט פערבאנד „ארט“ אין סאוועט-רוסלאנד אגראנאם צענעלניצקי האט אין א געשפרעך מיט'ן י.ט.א.-פארשטעהער ענטוויקלט די ריכטליניען פון ארבייטס פראגראם פון „ארט“ אין סאוועט-רוסלאנד אין יאהר 1931. אין צענטער פון דער „ארט“-טעטיגקייט אין מאסקווע פערבאנד שטעהט די אויפזיכט און פערזארגונג פון 44 פאבריקען, וועלכע בעשעפטיגען 6000 יודען. דאס זענען מעהרסטענס נישט די טראדיציאנעל-יודישע שוסטער- און שניי-דער-ווארשטאטען, נאר מעטאל- און האלץ פאבריקען. דער „ארט“ זארגט אויך פאר דער פראפעסיאנעלער אויסבילדונג פון 2555 יודישע יוגענד-ליכע, וועלכע בעקומען א פראקטישע בילדונג אין די פאבריקען אין לענינגראד, ניזשני-נאווגאראד, מאגניטאנארסק אין קריטש.

דער „קאמזעט“ פאדערט אויך די מיטווירקונג פון „ארט“ ביי די אינדוסטריאליזירונגס-ארבייט אין קרים. די עקזעקוטיוו-סעסיע פון „ארט“-פערבאנד אין בערלין וועט אננעהמען א שטעלונג צו דער פראגע.

דער „ארט“ ווייס איצט צו א ג'ויסטיגינגע אקציע צו פערריכטען די אלטע מאשינען און בעזארגען מיט נייע די יודישע קליינשטעטלדיגע האנדווערקער אין ווייס-רוסלאנד און אויף אוקראינא. חוץ דעם ווערט פארטגעזעצט די הילפס ארבייט פאר 2500 פאמיליעס אין די נייע קאלאניעס אין אדעסער ראיאן.

דער פראצעס וועגען אטענטאט

אויף דעם רעדאקטאר פון א רומענישער ליבעראלער צייטונג

בוקארעשט (יט"א) דא איז פארגעקומען דער פראצעס פון קאנסטאנטין דומיטרעסקו, וועלכער האט אויסגעפיהרט דעם אטענטאט אויף דער רעדאקטאר פון „אדווערול“ סאקאר. דער אנגעקלאגטער, אן 18-יעהריגער גימנאזיסט, גיט אב זיינע ערקלערונגען אין א דעקלאמאטארישען טאן. ער מאטיווירט ברייט די סבות פון זיין פיינדשאפט צום „אדוועריל“, וועלכער פיהרט „אן'אנטירומענישע קאמפאניע“ געגען דעם „פערעטער“ סאקאר און געגען „די יודען וועלכע אונטערדריקען די פויערים“ דער פארזיצער ווייזט אן אויף פיל סתירות אין די ערקלערונגען פון אנגעקלאגטען. דימיטרעסקו'ס פער טיידיגער פרובען קוועסטיאנירען די קאמפעטענץ פון טריבונאל און לייגען פאר איבערגעבען דעם פראצעס א געריכט פון געשווארענע. דער פארשלאג ווערט אפגעווארפען.

אין משך פון עדות-פערהער ווערט פעסטגעשטעלט, דאס דימיטרעסקו איז בעוארנט געווארען מיט א רעוואלווער דורך פראפ. קוזא'ס אדאפטירטען זוהן לעטער.

ענדליך איז דער פראצעס צוליב פארמעלע טעמים, לויט'ן בעשלוס פון געריכטס-טריבונאל, אבגעלעגט געווארען ביז אנהויב פעברואר.

—=I:O:I=—

יודישער געזעץ-פראיעקט

וועגען שול-וועזען אין רומעניען

בוקארעשט (יט"א) דעפ. מיכאל לאנדוי האט פארגעשטעלט דעם פארלאמענט א געזעץ-פראיעקט, וואס פיהרט איין פערשידענע שנויים אין דעם איצט פערפליכטענדען שול-געזעץ אין רומעניען, לויט דעם פראיעקט זאלען די עקזאמענס אין די פריוואט-שולען (אין זיי לערנען זיך די איבערוויגענדע מעהרהייט יודישע קינדער) פארקומען נישט פון שול יאהר צו שול יאהר, נאר זאלען אין דעם פרט אויסגעגליכט ווערען מיט די מלוכה-שולען, אין וועלכע עס קומען פאר בלויז ארויסלאז-עקזאמענס. ווייטער זעהט פאר דער פראיעקט, אז די עקזאמענס זאלען פארקומען אין דער לערן-שפראך פון דער שול. דער געזעץ-פראיעקט זעהט אויך פאר א רייהע פערלייכטערונגען פון דער פריוואטער איניציאטיוו ביים גרינדען און אויס-האלטען לעהרער-סעמינארען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 27 ט שבט תרצ"א

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.33
זון-אונטערגאנג 4.06

בייזוויליגע באנקראטען, ארעסטען, רעגולאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

איציק טשע־ניאק און יעקב יחיאל שטילער (פעטריקאווער 33) זע:ען אין יולי ערקלערט גע־ווארען פאר באנקראט אין אקטאבער האט דאס גע־יכט זיי אפגעזאגט צו פע־לענגערען דעם גליי־טבריף. אזוי ווי זיי זע:ען פע־דעכטיג געווען אין בייזוויליגען באנקראט און טשערניאק האט זיך נישט גע־מאלדען אין פאליציי הגם ער איז געווען אונטער פאליציי־אויפזיכט, האט דאס גע־יכט פערארדענט זיי צו ארעסטירען, טשע־ניאק און שטילער האבען אנגע:עבען אנ׳אינצידענט־אנקלאגע אנווייזענדיג, אז אויב זיי וועלען זיין ארעסטירט וועלען זיי נישט קע:ען זיך אויסגלייכען מיט די קרעדיטארען.

דאס אכעלאציע געריכט האט די אנקלאגע אפגעווארפען.

* * *

אין אפריל האט די פירמע מיכאל שפיעוואק פא־בע־יי און מערצירי־זערייי בעקומען א פראלאנגא־ציע פון די צאהלונגען אויף א חודש. נאכ׳ן אפלויף פונ׳ם חודש האט זיך די פירמע געווענדעט אין גע־ריכט, אז מ׳זאל איהר ע־לויבען אנצוהויבען אויס־גלייכס־אונטע־האנדלונגען מיט די קרע־יטארען, די פירמע האט פארגעשלאגען צו בעצאהלען 70 פראצ. פון די חובות: 25 פראצ. אין 8 חדשים, 25 פראצ. אין 15 חדשים און 20 פראצ. אין 24 חדשים ארום.

דאס גע־יכט האט ערלויבט אנצוהויבען די אויסגלייכס־אונטע־האנדלונגען. דעם 8. יאנואר האבען די קרעדיטארען אנגענומען די פארגעשלאגענע בעדינגונגען.

דאס גע־יכט וועט דעם אפמאך בעטראכטען דעם 6. פעברואר.

* * *

די פירמע „ברידער וואלקאוויטש" האט פארא־יאהרען אין מאי בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף דריי חדשים. נאכ׳ן אפלויף פון די דריי חדשים האט זיך די פירמע געווענדעט אין גע־יכט נאך אנ׳ערלויבניש אנצוהויבען אויסגלייכס־אונטע־האנדלונגען. די פירמע האט פארגעשלאגען צו בעצאלען 70 פר. פון די חובות, 25 פראצ. אין 12 חדשים ארום, 20 פראצ. אין 18 חדשים ארום און 25 אין 24 חדשים ארום. ד. 5 אויגוסט האט ס׳גע־יכט ער־לויבט אנצוהויבען אויסגלייך־אונטערהאנדלונגען און דעם 15־טען יאנואר האבען די קרעדיטארען דעם פארשלאג אנגע־ומען.

דאס געריכט וועט בעטראכטען דעם אפמאך דעם 6־טען פעברואר.

געהיימנישפולער מארד פון א 60 יאהריגער פייערלעשער

(א) נע:טען האט די אויספארשונגס־פאליציי בע־קומען א מעלדונג אז דע־ זעכציג־יעהריגער פייער־לע:שער פון דע־ 3 אפטיילונג ווילהעלם מארטשענ־סקי איז גע־ונגע נגעווארען א דערמארדעטער ביי זיך אין וואוינונג.

די אויספארשונגס־פאליציי אונטע־ דער אנפיהרונג פון קאמ־ע־דאנט נעדזיעלסקי, נאטשעלניק וויי־ע־, האט פעסט־עשטעלט פאלגענדעס: דאנערשטאג איז מארטשע:סקי ארויס פון זיין וואוינונג און אי־בע־געלאזט זיין שכנטע פינף זל. אז זי זאל פאר איהם בע־אהלען דעם איבקאסענט פון דער עלעק־טראוויג, ווען ער וועט קומען. די שכנטע פרוי פאגעל האט בעצאהלט און אויף מארגען געוואלט מארטשע־סקין אפגעבען די קוויטונג מיט׳ן רעשט. זי האט אבע־ געטראפען די טיר געשלאסען. דאס־זעלבע האט זיך ווידע־האלט אויף מארגען. דאן האט זיך פרוי פאיעל געווענדעט צו מארטשענסקיס א שוועסטערין וועלכע וואוינט נאהענט ביידע זענען זיי צוגעקומען צו דע־ טיר און דערזעהען, אז אין שטוב איז ליכטיג. מ׳האט דאן אויפגעבראכען די טיר און דע־זעהען א שרעקליך בילד:

אויפ׳ן בעט איז אין א קאלוזשע בלוט געלעגען א טויטע־ מארטשינסקי, ער איז געווען דערשטיקט און מיט אנ׳איבע־געשניטענעם האלז.

די ווייטע־דיגע אויספארשונג האט פעסטגע־שטעלט אז מארטשענסקי וועלכער איז זיך צוזאמענגעגאנגען מיט זיין פרוי און געלעבט איינזאם פלעגט אפט ביי זיך איינארדנען הולאנקעס מיט פרויען. ער פלעגט אויך בארגען געלד אויף ציזונג. ערשט דאנע־שטאג אין אוונט האט א געוויסע פרוי ראד־זע:בערג וואס האט א געוועלב אויף רוג טאר־גאווע און באווראט איהם אפגעבערגנגט א חוב פון דריי הונדע־ט זל. זייט דאן האט זי איהם מעהר נישט געזעהען. אלע סמנים ווייזען דערויף אז דער מארד איז אויסגעפיהרט געווארען מיט רויב־צוועקען די אויספארשונג ווע־ט ווייטער געפיהרט.

גייערס וועבעריי געשלאסען צוליב׳ן סכסוך מיט די ארבייטער

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז אין גייע־ס ווערע־יי ענטשטאנען א קאנפליקט און 200 וועבער האבען געווארפען די ארבייט. די אינטער־ווענ:ען פון ארבייטס־אינספעקטאר האט נישט גע־ווירקט און אויף זיין איינלאדונג צו דער קאנפערענץ איז די דירעקציע נישט געקומען.

איצט האט די פאבריק ארויסגעהאנגען א מעלדונג אז די פאבריק ווערט געשלאסען אויף אנ׳אונבעשטימטער צייט.

די ארבייטע־ האבען זיך געווענדעט אין ארבייטסלאמ׳ען פאנד נאך שטיצע. אבע־ דארט האט מען זיי ערקלע־ט, אז קיין שטיצע וועלען זיי נישט בעקומען, ווייל זיי זע:ען נישט אפגעזאגט געווארען, נאר זיי האבען אליין ערקלערט א שטרייק. אויף דער פאדערונג פון די ארבייטער האט זיך דער ארבייטס־אינספעקטאר ארויסגע־עבען א בעשייניגונג אז דער שטרייק איז ענטשטאנען אויף א עקאנאמישען באדען און די ארבייטער דארפען בעקומען אונטערשטיצונג.

מאנדרי פון פאדובקע

האט געוואלט זיין מאנדרי

ער וועט אבער מוזען בעצאהלען ווי א טאטע

אין דארף פאדובקא הינטער סטריקאוו וואוינט א פויע־ פראנטשישעק מאנדרי. ע־ פיהרט גע־שעפטען מיט׳ן יודישען סוחר וואלף גראסמאן פון סטריקאוו און גראסמאן האט פון איהם גענומען וועקסלען אויף 1030 זל. די וועקסלען זענען גע־ווען פעליג זונטאג דעם 18־טען יאנואר. ווען זונ־טאג האט גראסמאן נישט דע־האלטען דאס געלד. האט ע־ אפגעווארט א פאר טע: און איז מיטוואך ארויסגעפאהרען אין דארף זיך צו דע־וויסען הלמאי שיקט מאנדרי איהם נישט דאס געלד, די פרוי האט ע־קלערט, אז זי האט שוין זיבע׳ הונדערט זל. און אז דער מאן איז ארויסגעפאהרען נאך געלד און באלד ווי ע־ וועט דאס געלד בעקומען וועט ער איהם קיין סטריקאוו אפשיקען דעם גאנצען בעטראג.

גראסמאן איז אוועקגעפאהרען אהיים, אויף מארגען איז צו איהם געקומען מאנדריס א שוואגער א־דאם צע:עלסקי א פויע־ פונ׳ם זעלבען דארף און, צע:לט אז מאנדרי האט זיך צוקלאפט א פוס און קאן דע־יבע־ צו גראסמא:ען נישט קומען. ער בעט איהם דע־יבע־ מיטצונעמען די וועקסלען און א־ריבערקומען אין דארף פאדובקא צו גראסמא:ען וועט ע־ איהם דאס געלד בעצאהלען. גראסמאן האט בעשלאסען אריבע־צוקומען צו מאנדרי אהיים, א־בע־ צוליב פארזיכטיגקייט האט ער מיט זיך מיטגע־בעטען זיין שכן, א דייטש טעאדאר שייבע, אז ער זאל איהם בע:לייטען.

ווען גראסמאן איז געקומען מיט די וועקסלען האט מאנדרי ארויסגע־ומען צוויי פעקלעך כלומרשט געלד און גע:עטען אנקוקען די וועקסלען. גראסמאן האט זיי גע־עבען. מאנדרי האט די וועקסלען בע־טראכט האט צע־יסען די פרוי איהר בעוויזען די וועקסלען און יע:ע ווי קיינמאל נישט האט די יועקס־לען צוריסען און פע־ברענט.

גראסמאן האט געמאכט א גוואלד, ס׳זענען זיך אנגעלאפען שכנים און מ׳האט ארויסגערופען דעם פאליציי־פאסטערונעק מאנדרי אליין האט זיך מודה געווען אז זיין פרוי האט ד יוועקסלען צו־ריסען. דאס האבען אויך בעשטעטיגט צעשעלסקי און שייבע. מיט דעם ע:ין האט זיך פערנומען די פראק־קוראטור. גראסמאן האט דערווייל זיין געלד נישט בעקומען.

פערמשפט פאר קאמוניזם

(ב) אין קרייז־געריכט זענען געמשפט גע־ווארען פאר קאמוניסטישע טעטיגקייט דער 20 יאה־ריגער שמואל פארבער, די 19 יאהריגע יארלא טאוב און די 20 יאהריגע שיינדעל וואסערשטראם, זיי האב־ן זיך נישט מו־ה געווען, דאס געריכט האט פערמשפט פא־בערן און טאוב אויף 2 יאהר טורמע יעדען און וואסערשטראם אויף 8 חדשים טורמע.

ווען דער ריכטער האט פארגעלייענט דעם אורטייל, האט עפיס א יונג מיידעל אויסגעשריגען „אין טורמע שלאגט מען, מיין שוועסטער איז אין טורמע צושלאגען געווארען".

דאס האט געשריגען רחל וואסערשטראם א שוועסטער פון דער פערמשפטער.

דער ריכטער האט איהר אויפ׳ן ארט בע־שטראפט מיט 24 שעה ארעסט. רחל וואסערשטראם איז פון ארט ארעסטירט געווארען.

פאלקיסטישער פערטרעטער אין קהלה־ראט

(ב) בש״תו אין אין ראט פון דער יודישער קהלה עוטשטאנען א סכסוך ארום דער קאנדידאטור פונ׳ם פאלקיסטישען ראט־מיטגליד. געוועהלט איז געווארען אין ראט אדוו. ווייצמאן, ווען ער איז אויסגעוועהלט געווארען אין דער פערוואלטונג איז אויף זיין ארט אריין פע־טרעטער רעד. לאזא־קאהאן. ה׳ קאהאן איז ארויסגעפאהרען פון לאדז און זיין אמט האט געזאלט פערנעמען ה׳ גאלד־בערג. אבער דאן איז ענטשטאנען א פראגע: אזוי ווי די ליסטע פון די פאלקיסטען האט אדורכגעפיהרט בלויז איין מיטגליד אין ראט קומט איהם איין קאנדידאט (ה׳ קאהאן) און ווען ער איז ארויסגעטראטען פערבלייבט די ליסטע אהן וויי־טערדיגע פערטרעטער. די פראגע איז אריבער צו דער דעצידיע פון דע־ אויפזיכטס מאכט און נאך 2 יאהר איז איצט אנגעקומען א תשובה, אז אין ראט געהט אריין פון דער ליסטע ה׳ מ. גאלד־בערג, ווייל אדוו. ווייצמאן איז אויסגעוועהלט געווארען אין דער פערוואלטונג און נישט זיך אפגעזאגט. ווערט בעטראכט אלס ערשטער קאנדי־דאט ה׳ קאהאן און אלס זיין פערטרעטער ה׳ גאלדבערג. ה׳ גאלדבערג מוז דעריבער אלס פול־בערעכטיגטער מיטגליד פון ראט געלאד:ן ווע־דען אויף אלע זיצונגען פון ראט אויב נישט וועלען די זיצונגען בעטראכט ווערען פאר נישט גילטיג.

אפקלאנגען פון די סיים־וואהלען

אין היגען געריכט איז נעכטען פארגעקומען א פראצעס געגען צוויי יונגלייט פאר אפגעבען עטליכע מאל שטימען בעת די סיים־וואהלען אויף פרעמדע נעמען.

משה ברוכנער (טראוגוטא 11) איז פערמשפט געווארען אויף 3 חדשים טורמע און עליעזר שע־רצדוקי אויף 2 חדשים טורמע.

מאגיסטראט דערלאנגט א רעקורס

געגען וואיעוואדישען בעשלוס בנוגע דעם קאמונאלען בית עולם

(מ) לויט אנ׳אויפטראג פון שטאט־ראט האט זיך דער מאגיסטראט געווענדעט אין אינערן־מיניס־טעריום מיט א רעקורס געגען דעם בעשלוס פון דער וואיעוואדזטווע, וועלכע האט מבטל געמאכט דעם בעשלוס פון שטאט־ראט וועגען אויסטיילען א פלאץ פאר׳ן שטעטישען בית־עולם.

קאנפיסקירטע לעשטשעס פער־קויפט צו 85 גר. פאר א קילא

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט די פאליציי אין זשאבינעץ קאנפיסקירט אנ׳אויטא מיט געשמוגעלטע פיש.

קרויזע האט צוגעשטעלט א צייגניש פון זיין ברודער וועלכער האט א פיש געשעפט אין דאנציג, אז די פיש שטאמען פון דאנציג און נישט פון מזרח־פרייסען און דער טראנספארט פיש פון 20 קאסטענס איז איהם צוריקגעגעבען געווארען.

דאגעגען האט לובאכינסקי נישט געקענט צושטעלען אזא צייגניש און זיינע לעשטשעס זע־נען קאנפיסקירט געווארען און פערקויפט געווא־רען דורך א ליציטאציע פאר 240 זל. הגם ער האט געהאט די ווערט פון קרוב 1000 זל. א קילא לעשטש איז פערקויפט געווארען צו 85 גר.

גנבה

(2) ביים סוחר י. הארדט (אבראמאוויטשקי 11) האבען גנבים ארויסגעגנבעט זאכען אויף עטליכע טויזענד זל. פאליציי זוכט די גנבים.

אויסגעגליטשט

(2) מאריא ווישניעוסקא, (פעטע־בורגסקא 6) האט זיך אויסגעגליטשט און האט פאלענדיג צו־בראכען די לינקע האנד. פאגאטאוויע האט זי אפגע־פיהרט אין שפיטאל. געגען סטרוזש איז צוזאמענגע־שטעלט געווארען א פראטאקאל פאר נישט בעשי־טען דעם טראטואר מיט זאמד.

לאדז. יוד. קאמער־טעאטער
נייער „ארט"
איז ווייטער זאל
מאנטייפעל זאכאדניא 43
קינסטלערישער לייטער: משה בראדערזאן.
לייטער: א. בעזמאן

היינט דינסטאג — 1 פארשטעלונג
אנהויב 9.15 אין אווענט
פראגראם נומער 4 א. נ.:
ס׳רעדעל דרייט זיך
אין 2 טיילען, 12 נייע שלאגערס

פראגראם: 1) זראלאג, 2) טויטע חסידים, 3) מ׳כתר 4) אין זאקאפאנע, 5) ארב־טסלאזער, 6) פא־חופה־וקדושין, 7) בעלי־ע דות, 8) או ת א יטשיסק־ראריא, 9) דער שרי ער, 10) אייט; כאל, 11) מאנ־טעפארע ביי ניקאלאי דעם פרשטען, 12) ארטבעסקע, 13) צ׳אמ—די—קי מ׳אט—די—קי.

אנסאמבל לויט א. ב. פרויען: זיסעלע גירל, מרים דזלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים. מ׳שע פעטערמאן. מענער: ח. אלטמאן, שמואל גאלדשטיין, שמעון דושיגאן, מאטל קאן, יעקב וויינגלאס, ישראל שומאכער, יוסף שיפער

טעקסטען: מ. בראדערזאן, דער טונקעלער און אוסטראשענקא.
מוזיק: ה. רובין, א. פיינעלמאן.
דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער,
טענץ און פלאסטיק: ז. קרושובא און מ. שלפערן.
רעזשי—זושיגאן שומאכער. מוזיק־דירעקטאר—ה. רובין, ליכט־עפעקטען—יעראן. בינע־אינזפעקטאר—ט. קאן,

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11—2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום־טובים א גאנצען טאג

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט־קראנקה.
און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערוועז־קראנקהייטען.
קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(ב) קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15). טראוו-קאוסקי (בזשעזשינער 56) ראזענבלום (ציגעל-גאס 12), בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), קלופט (קאנטנא 54), טשינסקי (ראקיטשינער 53).

שמוגלער דער'הרג'ט געווארען אויסשפרינגענדיג פון צוג

(א) נעכטען ווען א משאות צוג פון שעראדז, האט זיך דערנעהנטערט צום קאלישער באהנהויף איז פון ציג ארויסגעשפרונגען א מענש אין די מיטעלע יאהרען מיט א זאק. ער האט אבער זיך פערטשעפעט און איז געפאלען אונטערן צוג; דער צוג האט איהם צישניטען אויף 2 חלקים.

ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען איז דער אומגעקומענער — דער 36 יאהריגער סטאניסלאוו פאגאזשיטסקי פון שעראדז, א בעקאנטער שמוגלער. ער האט געהאט מיט זיך א זאק געשמוג'לטען טאבאק. דער קערפער איז אפגעפיהרט בצווארען אין פראזעקטאריום.

צובי'סען פון א שטשור איז מיטען העלעז טאג

(2) אויף גדאנסקא 27 האט די 19 יאהריגע לצאקאדיא קובאצקא ארויסגעווארפען מיסט אין מיסט-קאסטען.

בעת זי האט אויסגעשאטען דאס מיסט פון איהר עימער איז פון מיסט-קאסטען ארויסגעשפרונגען א גרויסער שטשור און האט די קובאצקא עטליכע מאל צובי'סען.

ערשט ווען אויף די געשרייען פון דער קובאצקא זענען אנגעלאפען די שכנים איז דער שטשור אנטלאפען.

פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף.

זעלבסטמארד

(2) אויף זגערזשער 47 האט זיך דער 17 יאהריגער אברהם ערדלמאן (גראסמאן גאס 6) פערסמט מיט יאדינע. פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט הילף.

פון העבראישען פאלקס-אוניווערזיטעט ביים מרכז עברי

דאנערשטאג דעם 22.1 8 אוו. איז פארגעקומען אין העבראישען איניווערזיטעט ביים „מרכז עברי" צעגעלניאנע 42 א רעפעראט פון ה' א. לובלינסקי א ד ט. „די ענטוויקלונג פון דער וועלט-קאמוניקאציע". דעם דאנערשטאג 29 1 קומט פאר א רעפעראט וועגען דער נייעסטער יודישער קונסט.

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון דער יודישער סעקציע ביים זשור-נאליסטען-סינדיקאט

היינטיגען פרייטאג האלב 3 א זייגער בייטאג צום ערשטען טערמין און האלב 4 צום צווייטען טערמין וועט פארקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער יודישער סעקציע ביים זשורנאליסטען-סינדיקאט אין לאדז. פינקט האלב 4 וועט זיך די פערזאמלונג אנהויבען ביי יעדער צאהל אנוועזענדע מיטגלידער.

אויף דער טאג-ארדנונג — 1) בעריכט; 2) וואהלען; 3) פערשידענעס.

פון פאלקס-אוניווערזיטעט

ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

היינט 8.30 אווענד קומט פאר אין דער פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנע 4) א פארלעזונג פון סטוד. מ. גייזלער איבער דער געשיכטע פון ציוניזם.

דער איינגאנג צו דער פארלעזונג איז פריי.

נייע פערוואלטונג

פון דער גמילת חסדים קאסע

(גרינער מארק 7)

יוסף עלכאנאוויטש (פהרען - פרעזעס); דוד פרושאנאווסקי (פרעזעס); ליב געריכט און אברהם הירש נירענבערג (וויצע פרעזעסען); מאיר יוסף ווידאווסקי (קאסירער); הירש אייזענבוים (עהרען-סעקרעטאר); פערוואלטונגס-מיטגלידער: חיים מענדעל לאזשניק, שאיל פאכטער, ישראל ריזא, זלמן הערשליקאוויטש.

אלס קאנדידאטען: הערצקע באראן, נתן ריזא און ישראל קעניג. אין די רעוויזיאנס-קאמיסיע: אהרן שמואל מיליכמאן, שלמה דולע און משה חיים סילאריזש. אלס קאנדידאטען: מרדכי ווייגבלום און נתן ראזענצווייג.

א ראוט לטובת די באראכאוו-שולען

שבת-צו-נאכט דעם 31 יאנואר וועט אין צעגעלישען זאל (געוו. ארדם) אל. מאי 2 פארקומען א גרויסער ראוט לטובת די באראכאוו-שולען.

דער קרייז „פריינד פון די באראכאוו-שולען". וואס ארדענט איין דעם דאזיגען ראוט האט אנגענומען אלע מיטלען, אז דער פראגראם פון ראוט זאל זיין וואס רייכער. אין רעוויו טייל אונטערנעמען „וואס טויג מיר צו זארגען" וועלען אנטייל נעמען בעקאנטע ארטיסטען פון די היגע רעוויו-טעאטערס מיט ש. דזשיגאן אין דער שפיץ. דער ראוט וועט זיין רייך מיט פערש'דענע אטראקציעס און פערוויילונגען ווי א יאהרמארק בודע, א קאנצערט פון קאטארינקעס א.א.וו.

צו די טענץ וועלען צושפילען 2 ארקעסטערס. מ'קאן דרייסט זאגען, אז דער ראוט וועט געהערען צו די שענסטע אין דעם סעזאן.

4 חדשים טורמע פאר ערמארדען א ברודער

(א) אין סעפטעמבער איז אויף דרעוונאווסקא ביי דער פאמיליע שימאנסקי ענטשטאנען א סכסוך בעת וועלכען דער 16 יעהריגער יוזעף האט מיט א מעסער דערלאנגט זיין ברודער סטאניסלאוו און איהם דערשטאכען אויף טויט.

בעת דער אויספארשונג איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז סטאניסלאוו פלעגט זיך נישט ליימיש אויפפיהרען, פלעגט שלאגען די מוטער און דעם אנפאל אויף סטאניסלאוו'ן האט יוזעף אויסגעפירט, פערטיידיגענדיג די מוטער.

נעכטען איז אין קרייז-געריכט מארגעקומען ביי פערמאכטע טיהרען דער פראצעס. יוזעף שימאנסקי איז פערמשפט געווארען אויף 4 חדשים טיורמע.

היינט און פאלגענדע טעג!

אונגעוועהנליכער סוקצעס פון די בעדייטענדסטע פילם-שטערנס אין גרויסען קלאנג-מייסטערווערק א. נ:

פאראדע פון פאראמאנט

גלענצענדע רעזשי, אונגעוועהנליך שעהנע אויסשטאטונג, עפעקטפולע רעווי-פראגראמען.

אמת'ע פערל פון דער פילם-פראד.

אויף פויליש

וועלען פיהרען די קאנפעראנסיערקע

Mary Zimińske i Marjusz Maszyński

אין די הויפט-ראלען: דער גאנצער קינסטלער-אנסאמבל פון פראדוקציע „Paramount", עס בעטייליגען זיך:

Maurice Chevalier, Denis King, G. Bancroft, Gary Cooper, E. Brent, Clara Bow, N. Carrol, Mary Brian, Lilian Roth פון „ליבעס-פאראדע"

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 אכטמיטאג שבת, זונטאג און יום-טוב 1 א זייגער בייטאג

פאפולערע פרייזען.

פון גראנד-קינא

„צוויי פרעמדע וועלטען"

פארוואס איז ער אומגעקומען!? וואס האט מען פון זיין קינד געוואלט האבען? אזוי קלאגט דער אלטער פאטער איבער'ן טויטען קערפער פון זיין איינציגען זוהן, וואס איז דורכ'ן פינסטערען המון דערמארדעט געווארען בעת א פאגראם אויף יודישע לעבענס. אבער דאס אומשולדיגע פערגאסענע בלוט קען אין קבר נישט איינרוהען. איבער'ן פרישען קבר שוועבט די נשמה פון הייליגען קרבן און רופט פערצווייפעלט: פארוואס? וואו איז די גערעכטיגקייט? און א טראגישער קנויל פון יונגע מענשען מיט צאפלדיגע הערצער און הייסען בעגעהר ציהען צו זיך אנ'אויפהער. ער א יונגער עסטרייכישער אפיציר און זי — די שוועסטער פון אונשולדיגען קרבן. אט איבער די דאזיגע ליבע האט אויסגעשפרייט זיינע ברייטע פליגלען דער פינסטערער גורל. וואס איז מיט זיי געווארען? צי האבען זייערע הערצער זיך פעראייניגט? דאס וויל אונז דער געניאלער דיפאנט אויפקלערען אין זיין מעכטיג ווערק. א. נ. „צוויי פרעמדע וועלטען", וועלכע ווערען געוויזען אין גראנד קינא. אין דעם גרויסען פילם טרעט ארויס די בעקאנטע זינגערין פון „הבימה" פרל. מרים עליאש, וועלכע פיהרט אויס עטליכע הארציגע יודישע פאלקס-לידער.

Dr. med. M. JAKOBSON

כירורג

22 נאווא=טארגאווא 22

עמפפאנגס-שעה'ן פון 6 ביז 8 אין אווענד

צוריקגעקעהרט.

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג דינסטאג, דעם 27-טען יאנואר

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" — פון דעם זעלבען טאג. —

היינט גרויסער סימפאנישער קאנצערט אין פ'להארמאניע

היינט דינסטאג, 8 30 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע דער לאנג ערווארטעטער גרויסער קאנצערט פון לאדזער פילהארמאנישען ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון בעריהמטען דיריגענט ה' איגנאצי נוימארק.

דער היינטיגער קאנצערט איז געווידמעט ספעציעל דעם 175-טען געבורטס-טאג פון וועלט-בעריהמטען קאמפאזיטאר וו. א. מאצארט.

אלס סאליסט טרעט ארויס דער וועלט-בעריהמטער יודישער וויאלענטשאליסט און הויפט פראפעסאר פון בערלינער קאנסערוואטאריום דער אונפערגלייכליכער עמנואל פויערמאן.

ראדיא=פראגראם

דינסטאג, ד. 27 יאנואר

11.58 צייט-סיגנאל; 12.05 גראמאפאן-פליטן; 13.15 טאג-פראגראם, קינא- און טעאטער-רעפערטואר; 15.35 ליפט-פליה-מינוט; 15.50 פארלעזונג; 16.15 גראמאפאן-פליטען; 17.15 דער פערגעסענער מיצקעוויטש אינ'ם נאוועמבער-אויפשטאנד (פארלעזונג); 17.45 פאפולערער סימפאנישער קאנצערט; 18.45 פערשידענעס; 19.10 קאמוניקאט פון דער לאדזער הענדעלס-קאמער, פראגראם אויף מארגען; 19.25 גראמאפאן-פליטען; 19.35 ראדיא-זשורנאל; 19 50 טראנסמיסיע פון גרויסען טעאטער אין ווארשא אפערע „פאיאצען" נאך דער אפערע — טראנסמיסיע פון אויסלענדישע סטאציעס.

טעלעגראמען

ענטדעקט נייע אוצרות

אין די קברים פון די עגיפטישע פרעות

לאנדאן, (26. (ספ. טעל.) פון קאירא מעלדעט מען, אז דער עגיפטישער פראפעסאר סעלום האט האט ענטדעקט אין דער נאהענט פון א ספינקס א קבר פון עגיפטישע פרעה'ס. אין דעם קבר זאלען זיך געפונען נאך פיל מעהר אוצרות ווי אין טוטאנכאמענ'ס קבר.

דאס קבר שטאמט מיט פינף טויזענד יאהר פאר קריסטוס און בעשטעהט פון צוויי זעלער, וועלכע דער געלעהרטער האט געפונען אין א אויסגעצייכנעטען צושטאנד.

אין ערשטען זאל געפינט זיך די מומיע אין א גאלדענער קרוין בעזעצט מיט טייערע שטיינער. די מומיע ליגט אויף א הויכען סארקאפאג.

אין צווייטען זאל געפינען זיך פערשידענע קונסטזאכען פון גאלד און אלאבאסטער.

דער ניי-ענטדעקטער קבר האט געזאלט געהערען צום ארציקאפלאן טארסאאנקהא.

יודישע ארבייטסלאזע דעמאלי-רען די יודישע קהלה אין פלאצק

פלאצק, 26 (טעלעפאניש) יודישע ארבייטסלאזע האבען זיך היינט פערזאמעלט פאר דער קהלה און געפאדערט שטיצע. ווען די קהלה האט אפגעזאגט, האט זיך דער אויפגערעגטער המון אהין ארייגעריסען און דעמאלירט דאס לאקאל.

ארעסטירט א לאדזער אפעריסט אין ווארשא

ווארשא, 26 (טעלעפאניש) דא איז ארעסטירט געווארען א גרויסער רייך פון לאדז, פאנסקא 39, וועלכער האט אפערירט אין ווארשא מיט'ן פערקויפען לאטעריע-צעטלען פאר אינוואלידען און יתומים, דאס געזאמעלטע געלד, א סומע פון א האלבען מיליאן זל. האט ער צוגענומען פאר זיך.

וויכטיג נייעס!

פערקויף פון פערשיד. בוים-וואלענע רעשטלעך

פאפעלין, באטיסט, לייווענד, מושלין, נאנסונג א. אז. וו. אויף מעטער און אויף וואג

צו קאנקורענץ-פרייזען

מ. לאנדסבערג

לאדז, ציגעל-גאס 59, פרצנט, 1. שט.

קלייניגקייטען

די גאנצע וועלט שרייבט און רעדט פון איהם, באמיר אויך שרייבען, ווי זאגט דאס א לשון קודש-ווערטעל: אל תפרוש מן הציבור.

און זאגט אייך וואס איהר ווילט, מעגט איהר לאכען פון מיר וויפיל אייער הארץ גלוסט, בלייב איך ביי דאס מייניגע און בשום אופן וועט איהר נישט ענדערען מיין מיינונג און איך זאג אייך צום הונדערטסטען מאל, אז איך האלט פון איהם נישט, הגם איהר האט איהם געמאכט פאר א גאנצען א, אי, אי; איהר ווייסט אוודאי ווער, איך מיין דאס, אט טאקע דעם גדול בישראל אונזערען, די אלבערט איינשטיינען, בכבודו ובעצמו.

איהר וועט פרעגען פארוואס?

וועל איך אייך ענטפער'ן גאר פשוט:

די גמרא זאגט: „הרוצה לשקר ירחיק עדותו" אויף אונזער לשון הייסט דאס, אז איינער וויל זאגען א ליגען גיט ער אן זיין עדות, אז ער וואוינט גאנץ ווייט, כדי מ'זאל איהם נישט קאנען אויסהער'ן און דערפון נעהמט זיך, אז איינער שווערט "סהדי במרומים" (מיין עדות איז אין הימעל), איז דאס געוויס א ליגען. היינט זאגט אליין, ווי אזוי קאן איך האלטען פון א מענשען, וואס זיינע גאנצע קונצען, זיינע גאנצע גדלות איז אין די הימלען, שטער'ן און זייערע מזלות — אדרבא, זייט א בריה און כאפט זיך ארויף אין די הימלען און קאנטראלירט איהם, חשבונ'ט איהם נאך און כאפט איהם ביי א גריידז....

נאר ווידער דאס זעלביגע, אז ער האט צו טון מיט די מזלות, האט ער טאקע מזל. אט זעהט, אז איך שרייב אן א פעליעטאן און מיין רעדאקטאר פע"שטעהט איהם נישט, האט איהר מיר שוין נישט, וואס מקנא צו זיין.... און ער, איינשטיין, הייסט עס האט עפעס געטון, וואס קיין ילוד אשה פערשטעהט איהם נישט און פונדעסטוועגען אויף מיר געזאגט זיין מזל... א קלייניגקייט, וואס פאר אוואציעס מ'מאכט איהם דאס, דעם כבוד וואס מ'האט איהם אנגעטון, אז ער איז דא נישט לאנג געקומען קיין אמעריקא.

* * *

אט זעהט איהר, דער ענין, וואס די האשה המפורסמת מרת מאראטשעווסקא האט אויפגעטון איז שוין עפעס גאר עפעס אנדערש, זי איז שוין מעהר פראקטיש, זי האט זיך גענומען צו אנ'ענין שיש בו ממש (נישט אזוי ווי איינשטיינס הימעל-זאכען) און עס לעבט זיך טאקע אויפ'ן שכל, הלמאי זאלען זיך דאס ארומדרעהען אזוי פיל מיידלעך, פוסט און פאסט, נישט מעהר, ווי קוקען אויף די בחורים אהן קיין שום תכלית? זאלען זיי געהן אין קאזארמע אריין, מאכען זיי פאר מלחמה-לייט! קיין אמוניציע וועט מען דאך פאר זיי נישט דארפען, ווייל די גמרא זאגט: „אשה כלי זיינה עליה" די פרוי טראגט שטענדיג איהר כלי-זיין אויף זיך... און אז מ'וועט דארפען זיך אריבער-כאפען די גרעניץ, איז דאס פאר זיי אויך א קלייניגקייט, ווי האט דאס געזאגט שלום-עליכם: „מיינע, אז זי וויל, איז עפעס א תירוץ"?... אי, וואס, מ'וועט זיי בעהמען אין געפאנגענשאפט, איז מה רעש, איז אויך קיין בייז-נישט, ראשית, הלמאי זאלען זיי תמיד נעהמען די מענער אין געפאנגענשאפט, זאלען זיי אויך פע"זוכען דעם טעם, והשנית, וועט דאס גאר פאר זיי זיין א גליק. עס וועט דאך קאנען מקויים ווער'ען דער „כי תצא למלחמה וראית בשביה אשה ולקחת לה... זיי וועלען דאך האבען א סך בעלנים אויף חתונה-צו-האבען.

הכלל, דער ענין האט א סך מעלות, די האשה המפורסמת מרת מאראטשעווסקא האט בעוויזען, אז דער מאן איז א מיניסטער איז דאס ווייב א מיניסטערקע.

* * *

נאר גאנץ אנדערש, מיט גאר אנ'אנדער טאן, מיט גרויס דרך-ארץ מוזען מיר רעדען וועגען דעם, מיט וואס אונזער פרעסע פון דער גארער וועלט האט זיך די וואך אזוי ווארים פע"נומען, דאס איז מיט'ן 70-יעהריגען יובילעאום פון אונזער גרויסען מנהיג, דעם גרויסען שריפטשטעלער דער יודישער פקח, דער תלמיד-חכם, דער זקן שקנה חכמה, דער בעל-מדות, דער הייסער יוד, דער איבערגעגעבענער עסקן, דער פאר האומה רבי נחום סאקאלאוו, זאל איהם דער אויבערשטער מאריך ימים זיין, דאס זעהט איהר, איז שוין אנ'ענין נישט אפצופטר'ען מיט א פאר פעדער-שטריכען, איך וויל נאר דא בעמערקען, אז זיין ליטעראר'ישער נאמען איז נ"ס ער האט ליב זיך צו רופען נ"ס און ס'איז טאקע א גרויסער נס, וואס מיר פערשטעהען איהם צו עהרען.

* * *

יא, איך האב זיך אזוי צורעדט וועגען וועלטליכע זאכען, אז איך האב גאר פע"געסען, אז מארגען האב איך א „ספזשעדאזש פאר פאדאטעק דא-כאדאווי".

קאמער האט איהר טאקע א גמילת-חסד'ל?...

שר-של אש.

טעאטער, קינא און מוזיק

וועכענטליכע אפטיילונג

דער אייביגער וואנדערער—דער יודישער אקטיאר

דער יודישער טעאטער איז א וועלט-טעאטער, אויב נישט אין זיין קינסטלערישען מהות, איז ער עס זיכער אין זין פון שטח. ווארום נישטא נאך א טעאטער אויף דער וועלט, וואס זאל אויף אזוי פיל זיך געפינען אין וועג, ווי דער יודישער. בכלל זענען אקטיארען וואנדערער, אבער יודישע אקטיארען, קינדער פון א וואנדער-פאלק, זענען וואנדערער שבוואנדערער. ס'איז א מין שפרייד-טעאטער מיט אקטיארען, וואס האלטען כסדר אין שפרייזען און מעסטען די וועגען און שטעגען פון דער ערד.

נישט תמיד זענען יודישע אקטיארען זאט מיט ברויט, נישט תמיד האבען זיי אויף די נויטיגסטע בעדערפענישען, אבער אויף א באהן-בילעט, א רייזע-קארטע, געפינט זיך תמיד איין. און יודישע אקטיארען וואנדערען: זיי וואנדערען ביחידות, ווי „סטארען“, גאסטראליארען און גלאט ווי ארבייט-זוכער, זיי וואנדערען בקאמפאניע מיט טרופעס, גרופעס און מאנכעס מאל אפילו צוויי-דריי פערזאן, וואס, וואו זיי קומען, ארדנען זיי איין ווי נישט איז זייערע גאסטשפילען.

פאר א יודישען אקטיאר איז א שפרייז טאן פון לאדז קיין בוענאס-איירעס, אדער פון ביאליסטאק קיין דרום-אפריקע — א קלייניגקייט. ווער רעדט שוין וועגען צפון-אמעריקע, אדער גאר אין אייראפע גופא, אין די גרעסטע צענטערען, ווי פאריז, לאנדאן, בערלין, ווין א. א. וו.

און אויב דער יודישער אקטיאר וואנדערט נישט פון לאנד צו לאנד און פון ערד-טייל צו ערד-טייל, וואנדערט ער פון שטאט צו שטאט, אדער פון איין שכנותדיגער מלוכה צו א צווייטער.

און אזוי ארום איז דער יודישער טעאטער דער בעוועגליכסטער און וואנדערנדיקסטער טעאטער אין דער וועלט, און דער יודישער אקטיאר איז דער בעוועגליכסטער צווישען אקטיארען.

און וואו דער יודישער אקטיאר ווערט פערוואגעלט, האט ער זיין אוידיטאריע. א גרעסערע א קלענערע. אומעטום זענען פערהאן אביסעל יודען, וואס רופען זיך אפ אויפ'ן רוף פונ'ם יודישען אקטיאר און קומען צו געהן איהם זעהען און הערען. אין די ווייטסטע, פערווארפענסטע ווינקעלעך, וואו יודען געפינען זיך ווייניק, זענען אפגעריסען איינער פונ'ם אנדערען, קוים קומט אבער א יודישער אקטיאר אדער עפעס א טרופע, ווי יעפעס פלאקערט אויף ביים יודען אין הארצען און ער קומט פערברענגען א פאר שעה אין דער געמיטליכקייט וואס עס גיט איהם דער יודישער אקטיאר.

דער יודישער אקטיאר איז דער אפהיטער פון יודישע מנהגים, טראדיציעס, קליידונג, פערשידענע מאמענטען און עלעמענטען פונ'ם יודישען שטייגער-לעבען, ווי אויך רעליגיעזע דאגמעס ביי איהם ווערען זיי קאנדענסירט און איינגעהאלטען, אפגעהיט ווי אין א מוזיי, כדי זיי נאכדעם אויסצונוצען פאר די פארשטעלונגען. ס'איז קלאר: דער גרעסטער טייל פון יודישע אקטיארען איז נישט מדקדק אין זיין פערזענליכען לעבען אין הלכות יודישקייט, ער איז ווייט פון רעליגיעזע איבערצייגונגען, האט נישט קיין איבעריג שטארקע נטיות צו נאציאנאלע מנהגים און כע'טימענטען. אויף יעדען פאל זוכט ער אין אויסערליכען לעבען זיך צו מאדערניזירען און זיין אנ'אייראפעער. קומט ער אבער צום טעאטער, דארף ער ארויסטרעטען פאר'ן יודישען עולם אין א יודישער פיעסע, מוז ער ארויסשלעפען פון די טיפעניש'ען דאס אלץ, וואס איז באהענט און כאראקטעריסטיש פאר'ן יודישען לעבען, מוז ער זיך אנטון אין אלטפרענקישע יודישע בגדים, זיך אנקלעפען בארד און פאות און אנגעמען די מאניערען, זשעסטען, וואס זאל בארעכטיגען זיין רעאליע.

דערמיט ווערט דער יודישער אקטיאר, דער דערמאנער, אויפלעבער און אפהיטער פון א סך עסטעטישע און היסטארישע ווערטען פונ'ם אלטען יודישען לעבען, וואס א סך פון אונז וואלטען פערגעסען, אדער מע זפערגעסט טאקע, קומט דער אקטיאר און דערמאנט אונז וועגען דעם, פרישט אפ אין אונזער זכרון א שטיק פון אונזער נאציאנאלער פערגאנגענהייט, פון אונזער אייגענעם לעבען, זכרונות פון די קינדער יאהרען, מנהגים פון אונזערע עלטערען, פון פריהערדיגע דורות.

אט זענען אין משך פון די לעצטע צעהן-צוואנציג יאהר אויסגעוואקסען גרויסע יודישע ישובים אין ארגענטינע, בראזיליען, אויך האבען זיך פערגרעסערט און בעקומען א געוויסע פיזיאנאמיע די יודישע ישובים אין דרום-אפריקע און קאנאדע, גרעסערע יודישע צענטערען זענען געשאפען געווארען אין פאריז און לאנדאן. א יודישער אדער שלאגט אויך אין סקאנדינאוויען און אפילו אויפ'ן באלקאנער האלב-אינזעל.

אט די אלע יודישע קיבוצים, זענען צוזאמענגעשטעלט פון די יעניגע, וואס זענען ארויסגעריסען געווארען פון זייערע היימען און זיך אריבערגעטראגען אין אנ'אנדער וועלט, אנ'אנדער סביבה, מיט אנדערע מנהגים, פרעמדע שפראכען און לחלוטין אנדערע לעבענס-פארמען. אט ביי די אלע איז דאך געבליבען די בענקשאפט נאך דער היים און די צוגעבונדענקייט צו דעם אלעמען, מיט וואס מען האט אמאל געלעבט און מיט וועמען מען איז געקומען אין בעריהרונג. אמת, אויך אין די נייע ישובים ווערען אויפגעלעבט א סך אטריבוטען פון דעם היים: דער עלטערער דור עפענט בתי-מדרשים און קלויזען; די יונגערע און פארטגעשריטענערע שאפען קלובען, פעראיינען און ביבליאטעקען. עס פארמירען זיך אויס ארגאניזאציעס און פארטייען לויט דער מעטאדע פון דער אלטער היים, וואס גרעסער און ענטוויקעלטער עס ווערט דער קיבוץ, אלץ מעהר ארגאניזירט ער זיך און דיפערענצירט זיך.

דאס זענען אבער אלץ די ערנסטע זייטען פון לעבען, וואס דערפון ווערט מען מיד, און ס'ווילט זיך אביסעל לייכטקייט, הרחבת הדעת, פרעהליכקייט. נישט ערנסטע לעקציעס, דיקע ביכער, בעשטענדיגער עוסקן זיך אין קהלשע זאכען, — קענען שטענדיג בעפרידיגען אפילו דעם מעהר אינטעליגענטע מענשען. ווער רעדט שוין פונ'ם יודען פון א גאנץ יאהר, וואס בענקט טאקע זעהר אפט נאך עפעס א שטיקעל פערוויילונג, בכדי זיך צו פערגעסען אויף א ווייל פון דאגת חיונה און אנדערע זארגען?

איז אט דא בעוויזט זיך מיט אמאל א יודישער וואנדערענדיגער אקטיאר און דער גאנצער ישוב ווערט אנ'אויפגעלעבטער. מען הויבט אן שפילען יודיש טעאטער און פון אלע זייטען קומען מענשען, וואס מען האט אפילו פריהער גארנישט חושד געווען, אז זיי זענען יודען, אדער האבען א שייכות מיט יודען.

דער יודישער אקטיאר רודערט אויף דעם ישוב. ס'הויבט זיך אן צו טומלען, יודען לויפען אין טעאטער אריין. מען בעגעגנט זיך מיט בעקאנטע. מען ווערט אפילו בעהנטער מיט ביז איצט אומבעקאנטע. די סצענע, דער יודישער לשון, די טעאטער-פארשטעלונג, א יודישע לידעל דערווארמט דעם עולם, דערמאנט איהם א זדער היים, אן אלטע צייטען, דערוועקט זכרונ'ות פון דער יוגענט. אויף דער סצענע בעוויזט זיך א שטיק לעבען, א בילד פון דער אלטער היים, א מנהג, א טראדיציע, א בעקאנטער אלגעמיין-יודישער טיפ (א חזן, א שמש, א בדחן, א שדכן א. א. וו.), און דער פערוואגעלטער אפגעריסענער מענש ווערט אריבערגעטראגען אין אנ'אנדער וועלט.

דערפאר איז קיין וואונדער נישט, וואס די גרעסטע דערפאלגען און שענסטע קבלת-פנים האבען יודישע אקטיארען אין די ווייטע און פערווארפענע יודישע ישובים. קומט א טרופע אדער אנ'אנגעזעהענער יודישער אקטיאר אין די ווייטע ישובים ווערט מען איהם שוין אזוי גיך נישט אוועקלאזען. עס איז א געשעהעניש פאר'ן גאנצען ישוב.

אט אויף אזא אופן ווערט דער יודישער טעאטער און יודישער אקטיאר דער פעראייביגער און פערבינדער צווישען יודען אין די פערווארפענע מקומות און טראגט אריין בעוועגונג, טרייסט און אביסעל פרייד אינ'ם איינטאניגען לעבען.

מ. קיטאי.

זשאזעפין בעקער 1, זשאזעפין בעקער 2

ס'וועט זיין א פראצעס צווישען 2 שווארצע טענצערינס

פון פאריז שרייבט מען אונז:

מיר האבען אין פראנקרייך איין סעסיל סארעל, איין מיסטענגעט, וויפיל זשאזעפין בעקערס האבען מיר? האבען מיר נאר די איינע שווארצע טענצערין וועלכע איז אונז גוט בעקאנט צי מיר האבען א צווייטע?

דאס וועט בעקאנט ווערען ווען די ריכטער פון 3-טען קאמער פון ציוויל-טריבונאל וועלען זיך ארויסזאגען איבער'ן קאנפליקט, וואס איז צוליב דעם ענטשטאנען. דער קאנפליקט איז ענטשטאנען אויף אזא אופן:

צוויי טעאטער-מענשען האבען געגלויבט, אז זיי האבען געפונען א צווייטע זשאזעפין אין דער פערזאן פון מיס דאלי קאפעלע, וועלכע איז ענליך ווי צוויי טראפענס צו דער בעריהמטער שווארצער טענצערין זשאזעפין. די זעלבע קאליר פון הויט, דאס זעלבע פנים, די זעלבע פיס, — אלץ דאס זעלבע.

האט מען זי אנגאזשירט מיט גרויס בעגייסטערונג אלס אקטריסע פון דער רעוויו. אבער איידער זי האט נאך בעוויזען איהר טאלאנט, האט מען שוין אנולירט איהר קאנטראקט. פאר וואס? דא זענען פערהאן חלוקי-דעות. מאנכע זאגען, אז פון דער נאהענט איז זשאזעפין נומער צוויי נישט געווען דאס, וואס זשאזעפין נומער 1, מאנכע ווידער זאגען, אז זשאזעפין נומער 1 האט פראטעסטירט און האט נישט צוגעלאזט, אז א צווייטע נעגערטע זאל שפילען נעבען איהר.

אלענפאלס דענקט זשאזעפין נומער 2, אז זי איז אבסאלוט עהנליך צו זשאזעפין נומער 1 און זי פאדערט ערפילען דעם קאנטראקט מיט איהר און געבען איהר א שאדען-ערזאץ פון 80.000 פראנק. עס איז זעהר מעגליך, אז די ריכטער וועלען למען האמת, פאדערען, אז ביידע זשאזעפינס זאלען קומען פא"ן געריכט.

עס וועט זיין א עכט פאריזער פראצעס פון 2 שווארצע טענצערינס..

סאמבערג שפילט שיילאק אין ריגע

א. סאמבערג שפילט איצט מיט גרויס ערפאלג אין ריגער יודישען מעוטים-טעאטער.

דער ריגער „פריהמארגען“ שרייבט וועגען דעם:

„שיילאק“ איז א ווערק פון דער וועלט-ביהנע, אין פערשידענע צייטען איז ער אנדערש אויסגעטייטשט געווארען און אנדערש געשפילט געווארען נאר אמאל האט מען שיילאק'ן געשילדערט ווי א קאריקאטור, בלוט - דורשטיגער פראצענטניק, א מענשליכע פערזעהעניש: אבער א מענשליכע פערזעהניש איז דאך אויך א מענש פון פלייש און בלוט, האט מען צוגעלאזען, אז ביי איהם זאל זיך ארויסרייסען די שארפע, שרעקליכע רייד, וועלכע ער ווארפט אין פנים זיינע פייניגער, ווי בכלל די קריסטליכע וועלט. דאס זענען אבער נאר געווען „עפעקטען“ וואס זענען באלד פערטוישט געווארען מיט דער אלגעמיינער אנטיפאסישקייט, אין וועלכער מען האט פארגעשטעלט שיילאק'ן.

ערשט שפעטער האט מען אנגעהויבען פארצושטעלען שיילאק'ן ווי א טראגישע פיגור, נאר אויך דא האט מען זיך בעמיהט ארויסצופיהרען דאס נעגאטיווע און קאריקאטורישע, דאס איז אבער שוין ארויסגעקומען ווי א פועל יוצא פון שיילאקס גאנצע לעבענס-טראגיק.

ערשט מיט יאהרען שפעטער, בעזונדערס נאכדעם ווי „שיילאק“ איז געשפילט געווארען דורך יודען, האט ער בעקומען א גאר אנדער אויסטייטשונג, דעמאלט האט מען שוין מעהר פון אלץ געזוכט צו בעטאנען דאס טראגישע אינ'ם „ווענעציאנישען סוחר“, וועלכער ווערט כסדר דערנידריגט לסוף נעהמט מען צו ביי איהם זיין איינציגע טאכטער, און זיין געלד און מען פערלאנגט נאך פון איהם ער זאל זיין בארמהערציג צו זיינע בלוטיגע שונאים.

אויף דער יודישער סצענע איז „שיילאק“ פערבלאנדזשעט געווארען אין די לעצטע יאהרען, מען האט איהם געשפילט אין אמעריקא און אייראפע, קיין בעזונדערע פילאזאפיעס האט מען, נאטירליך, ביי אונז נישט אריינגעלעגט אין שיילאק'ן. מען האט איהם געשפילט ווי א שטארקע טראגישע זאך, און דערצו נאך וואס דערוועקט דעם „פינטעלע יוד“.

מיט סאמבערג'ן האט אויף דער יודישער ביהנע „שיילאק“ בעקומען א געוויסען תיקון א קינסטלערישען און מענשליכען, ער ווייס צו מאכען אזוי אז יעדער ווארט, יעדער טאן און בעוועגונג זאל זיין דער אויסדרוק פון הילכיגסטען פראטעסט געגען די בעליידיגער און אונטערדריקער, שיילאק איז נישט קיין טרעגער פון א פערזענליכער טראגעדיע, נאר א סימבאל פונ'ם גערודפטען און געפלאגטען יוד, וועלכער האט שוין מעהר נישט קיין געדולד און כוח צו ליידען און שטרעבט צו אכזריותדיגער נקמה איבער זיינע שונאים.

—=:o:=—

סאוויעטישער הומאר ביי די „ווילנער“

פרייטאג דעם 23-טען האט די ווילנער טרופע ווידער מזכה געווען ווילנע מיט א נייער פרעמיערע, דאס מאל מיט א שטיק, א לוסטיגע, וואס שפרודעלט מיט פרעהליכקייט. דער גוטער, געזונטער געלעכטער שיינט ארויס פון יעדען זאץ „מאן, ווייב און רעוואלוציע“ פון וו. קאטאיעוו. דאס שטיק איז א בילד פון דעם נייעם לעבענס-שטייגער פון דעם נייעם סאוויעט-רוסישען פאמיליען-לעבען.

„מאן, ווייב און רעוואלוציע“ איז געשפילט געווארען אין רוסלאנד אין פערשידענע טעאטערען מיט'ן גרעסטען ערפאלג.

אין סטאניסלאווסקי'ס מאסקווער סטודיע שפילט מען דאס שטיק שוין א פאר יאהר נאך עד היום.

דאס שטיק ווערט אויך געשפילט איצט אין צוויי גרעסטע בערלינער טעאטערען, אויך אויף דער פיסקאטער ביהנע.

דאס שטיק ווערט רעזשיסעריש בעניצט דורך שמחה נאטאן.

„אויפ'ן מערב איז נישטא קיין נייעס!“

אין פאריזער יודישען טעאטער

אין דעם גרויסען טעאטער פאלי בעלוויל אין פאריז וועט די טעג אויפגעפיהרט ווערען דאס גרויסע מייסטערווערק — „אויפ'ן מערב פראנט איז נישטא קיין נייעס“, וואס איז אין דייטשלאנד פערבאטען געווארען אין פילם.

ע. מ. רעמארקס, בעוואוסטער ראמאן „אויפ'ן מערב נישטא קיין נייעס“ איז אינסצענירט געווארען פון דעם אמעריקאנער שרייבער הערי לעווין.

צי קאן מען זיך מיט רעכט בעקלאגען אויף דעם לעמבערגער יודישען טעאטער?

אפטמאל הערען מיר זיך בעקלאגען פון פערשידענע פאקטארען, אז דאס לעמבערגער יודישע טעאטער ווערט שוואך בעזוכט, אז דער לעמבערגער יודישער טעאטער-עולם פערהאלט זיך גאר קיהל צום יודישען טעאטער.

פון פערשידענע זייטען פרובט מען די דאזיגע „קיהלקייט“ און „שוואכקייט“ בעגרינדען. מאנכע קריטיקירען און זאגען, אז לעמבערגער יודען האבען בכלל א שוואכען אינטערעס פאר יודיש טעאטער. אנדערע ווידער זאגען, אז אינטער די דאזיגע בעדינגונגען, וואס דאס לעמבערגער יודישע טעאטער געפינט זיך, דער נישט ענטשפרעכענדער זאל און אנדערע חסרונות פערטרייבט דעם יודישען טעאטער-בעזוכער פון דארט א.א.וו.

גארנישט איז אמת. נישט, אז דאס טעאטער ווערט שוואך בעזוכט און נישט די סבות, פארוואס דאס טעאטער ווערט שוואך בעזוכט.

אמת איז, אז לעמבערג וואלט זיך בענויטיגט אין א ענטשפרעכענדען טעאטער-זאל. אמת איז, אז דער דאזיגער זאל, וואס דאס יודישע טעאטער פערמאגט היינט אין לעמבערג ענטשפרעכט ווייט נישט די פאדערונגען פון דעם לעמבערגער יודישען טעאטער-עולם.

(בריף פון לעמבערג)

ווער זשע איז שולדיג דערין, אז נישט טאקי די יודישע בעפעלקערונג אליין. קיין נסים קאנען נישט געשעהן. א טעאטער-זאל וועט פון זיך אליין נישט אויסוואקסען און קיין פרעמדע וועלען איהם אויך נישט פאר אונזערטוועגען אויפבויען. אויב מיר אליין וועלען נישט טראכטען צו שאפען פאר דער יודישער טעאטער-קולטור אין לעמבערג, וועט דאס קיינער פאר אונז נישט טון.

עס איז טאקי א בושה און א חרפה, אז אזא קיבוץ יודען ווי לעמבערג פערמאגט, זאל נישט טראכטען אויפצושטעלען א יודיש טעאטער אין לעמבערג אויף דער געהעריגער מדרגה. אין ערשטער רייה זאל דא געמאכט ווערען א שווערער פארוואורף דער לעמבערגער קהלה, וועלכע ווייסט אפילו נישט צי עס איז פערהאן אין לעמבערג א יודיש טעאטער.

ביי די אלע בעדינגונגען ווייזט זיך ארויס טראץ דעם. אז לעמבערגער יודען געהען אין טעאטער און האבען ליב דאס יודישע טעאטער.

מישע פישזאהן, דער בעקאנטער רוסיש-אמעריקאנישער סטאר גאסטראלירט זייט א קורצע צייט אין לעמבערג. זאל מען טאקע געבען א קוק אין יודישען טעאטער, וואס פאר א עולם עס בעזוכט דארט די פארשטעלונגען.

ווען דערזעלבער ארטיסטען-פערזאנאל זאל האבען א גוטע, ענטשפרעכענדע אויף מאדערנע יסודות אויפגעשטעלטע סצענע, וואלטען מיר גארנישט בעדארפט שעהמען מיט אונזער לעמבערגער יודישען טעאטער.

ל. ט.

די אַרבייט פון די שטייער-„אינפאָרמאַציע-ביוראָס”

די שטייער-אַמטען פון גאַנץ פוילען גרייטען זיך צו די אויסמעסטונגען פון „אַבראָטאָווי” שטייער פאַר'ן יאָהר 1930. אין דעם עניין זענען פאָרגעקומען פערגאַנגענע וואָך אונטער דעם פאָרזיץ פון פינאַנץ-מיניסטער מאַטושעווסקי בעראַטונגען פון די פרעזעסען פון די „איזבי סקאַרבאָווע” פון גאַנץ פוילען, כדי פעסטצושטעלען די ריכטליניען פון דער אַרבייט.

ביז צום 15-טען פעברואַר 1931 זענען מחויב די שטייער-צאָהלער אַריינצוטראָגען די זעזנאַניעס, דער הויפט-יסוד אָדער אויף וועלכען סמך די אויסמעסטונג פון דעם „אַבראָטאָווי” ווערט געשטיצט איז די אַרבייט פון די אַזוי גערופענע אינפאָרמאַציע-ביוראָ'ס.

די אינפאָרמאַציע-ביוראָ'ס, וועלכע עקזיסטירען ביי יעדער „איזבאַ סקאַרבאָוואַ”, אַלס זעלבסטשטענדיגע אָבטיילונגען זענען געשאַפען געוואָרען לויט דעם געזעץ פון 20-טען יוני 1927 לויט פּאַראַגראַף 25 און אויף דעם סמך פון דער אינסטרוקציע פון פינאַנץ-מיניסטער פון דעם 22-טען דעצעמבער 1927.

די אינפאָרמאַציע-ביוראָ'ס בעשעפטיגען זיך מיט דער סטאַטיסטישער אָבסערוואַציע פון דעם ווירטשאַפטליכען לעבען און מיט דעם צוזאַמענבעמען אינפאָרמאַציעס איבער דעם האַנדעלס-צושטאַנד פון יעדע געשעפט און אונטערנעהמונג. אַלע בעהערדען זענען מחויב די אינפאָרמאַציע-ביוראָס צו שטיצען אין זייער אַרבייט.

1) די שטעמפעל-אָבצאָהל-אַמטען זענען מחויב צו פערשטענדיגען דאָס אינפאָרמאַציע ביוראָ איבער יעדען אַקט, וואָס ווערט אָבגעשטעמפעלט סיידען עס האַנדעלט זיך ווען אַ סכום אונטער 1500 זלאָטי, ביי אַ ירושה און אַ מתנה אונטער 20.000 זל. אין אַזאַ פאַל איז דאָס סטעמפעל-אָבצאָהל-אַמט נישט מחויב צו אינפאָרמירען.

2) די מאַגאַפאַל-אַמטען פערשטענדיגען די אינפאָרמאַציע ביוראָס וויפיל למשל בראַנפען, טאַבאַק, זאַלץ א. א. וו. האָט יעדער סוחר ביי זיי געקויפט.

די אינפאָרמאַציע ביוראָס זאַמלען ידיעות איבער די פרייזען פון אַלע סחורות, סיי אין הורט סיי אין דעטאַיל; איבער די וואַלוטען-פרייזען זאַמלען אינפאָרמאַציעס ביי פירמעס און ביי יחידים, זאַמלען ידיעות איבער די, וואָס האָבען רעיעסטרירטע אויטאָס, האָבען אַרויסגענומען פאַספּאָרטען אַרויסצופאָהרען קיין אויסלאַנד (מיט אויסנאַהם פון עמיגראַנטען), זאַמלען ידיעות איבער פערזאָנען, וואָס האָבען געבויט הייזער, וויפיל בהמות עס זענען געהאַרגעט געוואָרען און געקויליעט אין די שעכט-הייזער, וויפיל וועקסלען און פאַר וועמען עס איז איינקאַסירט געוואָרען דורך פ. ק. א. איבער אַלע סחורות-טראַנספּאָרטען, וואָס קומען אָן מיט די באַהנען אָדער אַנדערע, איבער פערזאָנען, וואָס פאָהרען אַרויס אויף לופט און קוראַציע, אין די מאַגיסטראַטען איבער די הכנסות פון די הייזער, אין די ציוויל-געריכטען ביי גרעסערע פראָצעסען, אין דער קראַנקען-קאַסע איבער דער צאָהל פון די אַרבייטער, וואָס זענען בעשעפטיגט אין די בעזונדערע אונטערנעמונגען, איבער די פענסיעס פון די דאָקטוירים און סכומים, וואָס זענען אויסגעצאָהלט פאַר אַפּטייקען, אין עקספּעדיציע-פירמעס, וואָס דורך זיי ווערען בעצויגען סחורות פון וועלכע אונטערנעהמונגען, איבער די פערזאָנען, וואָס מאַכען געשעפטען אויף די בערזעס, איבער פערזאָנען, וואָס וואוינען סטאַביל אין האָטעלען, איבער געשעפטען, וועלכע ווערען געמאַכט ביי נאָטאַרען און אַדוואָקאַטען, און הורטאַווניעס פון טאַבאַק, אין בוכהאַנדלונגען און טעאַטערס איבער די טאַנטיעמען פון אויטאָרען און אַקטיאָרען, זאַמלען ידיעות, וואָס געפונען זיך אין צייטונגס-אַנאָנסען, ספּעציעל, וואָס שייך פרייע קאַפּיטאַלען, וואָס זענען צום לייהען.

וואָס שייך באַנקען, זאַמלען זיי דאָרט אינפאָרמאַציעס איבער וועקסעל-אינקאַסאָ און ווינקוּ־לירטע סחורות. דאַגעגען לויט דער פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער פון 17-טען אַפּריל 1929 ל. ד. 5 צאָהל 1-5667 האָבען נישט די אינפאָרמאַציע-ביוראָס דאָס רעכט, צו פערלאַנגען אין די באַנקען אינפאָרמאַציעס פון לויפענדע רעכנונגען און פקדונות בנוגע איינצעלנע פערזאָנען סיידען אויף אַ אינדיווידועלער פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער.

די פינאַנץ-אינפאָרמאַציע ביוראָ'ס האָט דאָס רעכט און פליכט צו זאַמלען אינפאָרמאַציעס אויף אַ פערטרויליכען וועג, איבער פערזאָנען, וואָס האַנדלען מיט הייזער, פאַרצעלעס און וואוינונגען, האָבען גרויסע הכנסות, לעבען זעהר ברייט, פיהרען רייכע הייזער א. אז. וו.

ווען די אַלע עניינים, פערשטענדיגען די אינפאָרמאַציע-ביוראָס די שטייער-אַמטען און קאָנטראָלירען דאַן צי האָט דאָס שטייער-אַמט גענוי אויסגענוצט זייערע אינפאָרמאַציעס. די אינפאָרמאַציע-ביוראָס זענען מחויב די דאָזיגע ידיעות שפּעטעסטענס ביז צום 15-טען פעברואַר פון יעדען יאָהר אַריינצושיקען דעם בעטרעפענדען שטייער-אַמט.

אַ טייל פון די בעאַמטע פון די דאָזיגע ביוראָס, בעשעפטיגען זיך כסדר מיט זאַמלען אָבשריפטען פון די האַנדעלס-ביכער ביי די בעזונדערע פירמעס און אונטערנעהמונגען. מיר מוזען בעמערקען, אַז יעדע אונטערנעהמונג איז מחויב — אויף דעם סמך פון אַרטיקעל 47 פון געזעץ פון „אַבראָטאָווי” שטייער”, ווי אויך אויף דעם סמך פון אַרטיקעל 50, צו דערלויבען אַזעלכע אָבשריפטען צו מאַכען בנוגע פירמעס וואָס קויפען ביי דער דאָזיגער אונטערנעהמונג. דער בעאַמטער פון דער אינפאָרמאַציע-ביוראָ מוז זיך לעגיטימירען מיט אַ שריפטליכען בעפעהל, וועלכען ער לעגט פאָר דעם אייגענטימער פון דער אונטערנעהמונג און אויב מען דערלויבט איהם נישט זיין אַרבייט דורכצופיהרען, איז ער מחויב צו מאַכען אַ שטראָף-פּראָטאָקאָל און די דאָזיגע פירמע ווערט בעשטראָפט אויף דעם סמך פון אַרטיקעל 96 און 97 פון „אַבראָטאָווי”-געזעץ מיט אַ שטראָף ביז 3 חדשים אַרעסט אָדער אַ געלד-שטראָף ביז 1000 זל. דער בעאַמטער איז מחויב זיין אַרבייט צו טון אין די אַמט-שעה'ן זעלטען אין אַ אַנדערער צייט.

אַט דאָס זענען די פאַרשריפטען איבער דער טעטיגקייט פון די אינפאָרמאַציע-ביוראָס, וואָס אַרבייטע זפון יאָהר צו יאָהר, גענויער און פּינקטליכער אַזוי, אַז עס איז נישט מעהר קיין וואונדער, וואָס די שטייער-אַמטען האָבען כמעט גענויע פּרטים איבער יעדען האַנדעלס-געשעפט, וואָס ווערט געמאַכט. עס מוז נישט זיין גראַד אַ מסירה (אַזעלכע זענען אויך פערהאַן) נור סתם גענויע אָבשריפטען און ציפערן פון בעזונדערע טראַנזאַקציעס אין די געשעפטען...

דאָס איינציגע אומגליק דערביי איז, וואָס די עקאָנאָמישע פערהעלטנישען זענען פון יאָהר צו יאָהר ערגער, דאַגעגען די אינפאָרמאַציעס-אַרבייטען, פון יאָהר צו יאָהר פּינקטליכער.

ליידער בעשעפטיגען זיי זיך נישט, — ווייל דאָס געזעץ דערלויבט דאָס נישט — דערמיט, וויפיל טויזענדער זלאָטי און טראָפּע זבלוט יעדער סוחר און אינדוסטריעלער פערלירט אין דער צייט פון יאָהר דורך באַנקראָטען, אומגליקען וכדומה.

„אַברוט” — איז ביי זיי „אַברוט”!

ד"ר חיים באַלסען.

וואלאַרא זשונבקע

דאָס שטיקעל ברויט

(ערצעהלונג פון שפּאַניש)

אינ'ם דאָנערשטאָג פון דער צווייטער וואָך זינט מ'האָט איהם אָנגעהויבען בעזוכען, האָט געטראָפען דער אינצידענט. אַ גרויסער עולם פראַנצויזישע מאַטראָסען האָבען קאָמענטירט די העוויות פונ'ם קאַרליק, ווי האָט געלאַכט. פּלוצלינג זענען איינע אייניגע טשעכאָסלאָוואַקישע עמיגראַנטען. צווישען זיי, א פרוי מיט א'הר טאָכטער, די לעצטע איז געווען א שעהן מיידעל פון א יאָהר זעכציהן, א בלאָנדע, מיט בלויע, לויטערע אויגען. די מאַטראָסען האָבען זיי געמאַכט אַ וואָרע, און האָבען גע'חוזק'ט, טעמפּע:

— געפעלט דיר נישט דאָס יונגעל? — האָבען זיי געפרעגט דאָס מיידעל. די לעצטע האָט נישט פערשטאַנען קיין פראַנצויזיש. א לאַנדמאַן האָט געדינט אלס איבערזעצער. דאָס מיידעל האָט געמאַכט אַ מינע פון שרעק. קאַזימיר האָט אינסטינקטיוו דערפילט וועגען וואָס ס'האַנדעלט זיך.

איין אַנדאַלוז האָט זיך געצייגט צו זיין פריינדלען.

— אויב איהר ווילט מאַך איך אייך תחונה. העי, קאַפּמענש געפעלט דיר נישט דאָס מיידעל?

דער טשעכאָסלאָוואַק, וואָס האָט געקענט פראַנצויזיש און האָט געפּלאַפּעלט שפּאַניש, האָט איבערגעזעצט די פראַנצויזישע מאַטראָסען.

זיי האָבען געלאַכט. די בעליידיגונגען זענען געוואָרען אומאויסהערלעך.

קאַזימיר האָט אויף זיי נישט געקוקט. זיינע פייכטע אויגען האָבען זיך איינגעגעסען אין דער וואַנט, וואָס איז אַנטקעגען. פּלוצלינג האָט ער דערפיהלט, אַז א האַנט האָט איהם געצערטעלט. ער האָט זיך אומגעקוקט אַ דערשטוינטער. ס'איז געווען דאָס בלאָנדע מיידעל מיט די בלויע אויגען. קאַזימיר האָט אַ ן זיי אויסגעלייגט טיפע מיטלייד. דער אַנדאַלוז האָט זיך געוויצעלט:

— איהר זעהט ווי דעם מיידעל האָט שוין אָנגעהויבען געפעלען דער קאַפּמענש?...

ר'האָט זיך אָפּגעהאַלטען. דער מאָנסטער, מיט ביידע הענט אויפ'ן פּנים, האָט געוויינט אויף אַ קול. און פּלוצלינג, אויפהויבענדיג זיך, איז ער אַראָפּ פון דער פּלאַטפאָרמע.

דער עמפּרעסאַר האָט איהם געפּרובט פערהאַלטען:

— העי, וואוהין געהסטו? ס'פעלען דיר נאָך צוויי שעה. קאַזימיר געה ווידער אַרויף!

דער מאָנסטער האָט זיך פערלוירען אין גאַס, צווישען די דורכגעהער.

ר'האָט זיך א מיטעקעהרט שוין כמעט אין אווענט אוי, בגנבה, צוגערופען דעם טיר-היטער:

— איהר ווילט מיר טון אַ טובה?

— יאָ, פאַרוואָס נישט?

— איהר ווילט אָפּטראָגען דעם בריף דער מאַמען?

— גוט, באַלד. ווען כ'וועל געהן עסען, קומט עס מיר אויס אויפ'ן וועג. —

— יאָ. פיל דאַנק אייך. און זייט געזונט!

— אָבער וואָס רעכענסטו צו טון? — האָט געפרעגט דער טיר-היטער אַ דערשראָקענער פונ'ם טאָן פון זיין קול.

— קיין שלעכטס. דערשרעקט זיך נישט! אָבער אַהער וויל איך זיך מעהר נישט אומקעהרען. אַהער, אין טעאַטער אַריין, וועל איך מיר מעהר נישט אומקעהרען.

— ביז מאָרגען, אויב אַזוי, ביי זיך אין שטוב?

— ביז מאָרגען?... יאָ. ביז מאָרגען!

ער האָט איהם געגעבען די האַנט און איז פערשוואונד'ן צווישען דעם עולם, אין דער ריכטונג אויף צפון.

דער טיר-היטער איז געקומען ביז צום צימער'ל פון ציפּריאַן אַסטול, ווען ער מיט זיין פרוי האָבען געהאַלטען אין עסען. זיי האָבען זיך דערשראָקען.

— וואָס האָט פּאַסירט?

— גאָרנישט. קאַזימיר האָט מיר געגעבען דעם בריף.

— אַ נו, א נו!

די מוטער האָט אויפגעריסען דעם קאָנווערט נערוועז, אַ דערשיטערטע, און זי האָט אָנגעהויבען לייענען, אַנ'אומגעדולדיגע. זי האָט אויסגעוואוינט:

— קאַזימיר! קאַזימיר! מיין זוהן איז געשטאָרבען, ער האָט זיך דערמאָרדעט! קאַזימיר! מיין קינד!

זי האָט בעקומען אַנ'אַטאַק. ס'זענען אַריין שכנים און האָבען איהר גערעטעוועט. דער פאָטער האָט געלייענט דעם בריף אין דער הויך:

— „ליבסטע מאַמע.

איך קאָן שוין מעהר נישט ליידען, מאַמעלע מיינע! היינט דער'הרג'ע איך מיך. איך וועל מיך אַרונטערוואַרפען אונטער דער באַהן, זיי מיר מוחל. די מענשען לאַכען פון מיר. די מיידלעך האָבען מיר רחמנות. איך לייד אַ סך, אַ סך, א סך, מאַמעלע! זייער אַ סך, מאַמעלע! זיי מיר מוחל, זאָל מיר אויך דער טאַטע מוחל זיין, ער האָט געטראַכט צו פערדינען מיט מיר אַ סך געלט. איך קאָן נישט מעהר! ווען די באַהן וועט מיך איבערפאָהרען וועל איך טראַכטען פון דיר, מאַמע, בלויז פון דיר! כ'וועל שטאַרבען טראַכטענדיג פון דיר! זיי מיר מוחל, כ'וואַרט אויף דיר אין הימעל.

דיין אָרימער אומגליקליכער זוהן קאַזימיר”.

דער פאָטער האָט אויסגעבראָכען אין אַ געוויין. ר'איז אַרויסגעפאַלען אויפ'ן טיר-היטער. דער דאָזיגער האָט איהם געזאָגט:

— מוט, מוט!...

יענער האָט וויינענדיג געשריגען:

— זוהן מיינער, אָרימער זוהן מיינער!

ס'איז געקומען אַ דאָקטאָר פון דער „גיכער הילף”. די מוטער איז צו זיך געקומען פונ'ם חלשות.

צוויי שעה נאָכדעם, האָט מען געבראַכט דעם זעלבסטמערדער אַ צושמעטערטען פון דער עלעקטרישער באַהן. מ'האָט געוואַכט איבער איהם אין צימער פון אַ שכן כדי צו פערמיידען דער מוטער דאָס בילד. די לעצטע איז די גאַנצע צייט געווען האַלב-בעוואוסטזיניג. פופצעהן טעג איז, נאָך דער קבורה, ווען ציפּריאַן אַסטול האָט זיך צוריקגעקעהרט, האָט ער איהר געפונען אַנגעטאָן, און מאַכען אינטעלעך פון איהרע זאַכען.

דערזעהענדיג איהם, האָט זי איהם געפרעגט:

— פון וואַנען קומסטו?

ער האָט געמאַכט אַנ'אומבעשטימטען זשעסט.

— פונ'ם בית-הקברות? האָט זי ווידער געפרעגט.

ער האָט צוגעשטימט:

— יאָ. דאָרט איז געבליבען דער אומגליקליכער!

און ר'האָט אַ זיפץ געטון.

— זשוליק! — האָט זי איהם געזאָגט.

(ס ו ף).

אויף זינדיגע וועגען

4) סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

— יאַקוב, גיב מיר דעם בריף, איך וועל זעהן דיר צו העלפען, אַז די צוואה פון דיין מאַמען זאָל אויסגעפיהרט ווערען און דו זאָלסט צוריקגעפינען דיין גליק און רוה, ווייל פון דעם איז אַנבעלאַנגט אויך מיין גליק און רוה.

יאַקוב האָט נישט געוואָלט אַרויסגעבען דעם בריף פון זיין האַנד. ער האָט בלויז געמאַכט אַנ'אָפּשריפט פון איהם און גע'עבען ראָמאַן. אָבער ביז איצט ווייסט ער נישט, וואָס ראָמאַ האָט וועגען דעם געטון. אַמשטאַרקסטען האָט איהם אָבער אינטריגירט ראָמעס אויסדרוק, „פון דיין גליק און רוה, איז אויך אָפּהענגיג מיין גליק און רוה”. ער האָט גאָרנישט פערשטאַנען, און איבריגענס, האָט ער נישט געוואָלט צופיל טראַכטען וועגען דעם.

און ווען יאַקובס געדאַנקען זענען געווען פערנומען מיט זיינע ערינערונגען, איז זיין בליק פּלוצלינג געפאַלען אויפ'ן בוזעם פון דער שלאָפענדער מאַניען און ער האָט בעמערקט דאָרט דאָס גרויסע ברוינע פּאַפּיר, וועלכעס ער האָט אויך געזעהן אין אָווענד.

— וואָס איז דאָס — האָט יאַקוב זיך געטראַכט — וואָס האַלט דאָס מיידעל אויפ'ן האַרצען? צי זשע טראָגט זי אויך אזא סוד ביי זיך, צי איז זי אויך אַזוי אומגליקליך ווי איך, צי....

מאַניע האָט זיך איבערגעוועקט. זי האָט זיך נייגיריג אַרומגעקוקט אין אַלע זייטען, אַזוי ווי זי וואָלט איינגעשלאָפען נישט געוואוסט, וואו זי געפינט זיך.

יאַקוב האָט זיך דערווייל בעפרייט פון איהרע פּריטש און איז אויפגעשטאַנען.

— וואָס פאַר אַ פּאַפּיר האָט איהר דאָ אין בוזעם?

מאַניע האָט זיך דערשראָקען:

— גאָרנישט.... דאָס איז אַ בריף.... דאָס איז גאָרנישט.....

— איהר מוזט מיר זאָגען, פריילין, איך וויל אייך העלפען.

— וועט איהר מיך שטענדיג דאָ האַלטען ביי זיך?

— יאָ, שטענדיג, איך האָב געפונען מיין גליק און רוה.... אַזוי דוכט זיך מיר...

— און איהר וועט מיר נישט לאָזען קיין שלעכטס טון?

— קיינמאָל נישט. און פון קיינעם נישט.

— אויב אַזוי, וועל איך אייך זאָגען, וואָס דאָס איז פאַר אַ פּאַפּיר.

דער פערשוין, וועלכער איז געזעסען מיט מיר אין שענק איז איינער פון די גרעסטע גנבים אין דער אונטערוועלט. אין דעמזעלבען אָווענד, וואָס איהר האָט מיך אָפּגעראַטעוועט פון זיינע הענד, איז צו איהם געקומען אַנ'עלעגאַנטער הער און איהם פאָרגעלעגט אַ געשעפט. ער וועט איהם געבען 10 טויזענד זל., אַז ער זאָל אַרויס'גנב'ענען פון אַ פירמע אַ קאָנווערט מיט דאָקומענטען. דערביי האָט דער עלעגאַנטער הער גענוי אָנגעגעבען דאָס אָרט, וואו די דאָקומענטען ליגען, געגעבען אָפּדרוקען פון די שליסלען צו די שלעסער, וועלכע פיהרען צום אָרט, וואו די דאָקומענטען דאַרפען זיך געפינען. דער הער האָט דעם גנב געגעבען דער נייל 1000 זל. צום אויב דער ענין וועט געלונגען און ער וועט איהם ברענגען די דאָקומענטען, וועט ער בעקומען דעם רעשט. דער „ריזיקאַנט” האָט נאָך דעמזעלבען אָוונד אַרויסגע'גנב'עט די דאָקומענטען. ווען ער האָט מיך אין שענק געשלאָגען און אַזוי שווער בעליידיגט און ווען איהר זענט אַריינגעקומען און איהם מיט איין קלאַפּ אַוועקגעלעגט, איז מיר איינגעפאַלען בקמהה-צר-נעהמען אין איהם און ביי דעם אַלגעמיינעם טומעל אין שענק, האָב איך איהם אַרויסגע'גנב'עט די דאָקומענטען, וואָס ער האָט געהאַט גע'ווינט אין דעמזעלבען אָוונד. און פאַר וועלכע ער האָט געזאָלט בעקומען די רעשט 9000 זל. און דאָס זענען די דאָקומענטען, וואָס אין דעם געפינט זיך ווייס איך אַליין נישט.

ביי די דאָזיגע ווערטער האָט מאַניע דערלאַנגט יאַקובען דעם ברוינעם קאָנווערט, וועלכער איז געווען פערלאַקירט פון אַלע זייטען.

יאַקוב איז געשטאַנען פערבליפט. ער האָט מיט זיינע געדאַנקען נישט געקענט אַרומנעהמען מיטאַמאָל אַלץ, וואָס דאָ קומט פאָר.

דער זייגער האָט געשלאָגען 9. יאַקוב האָט גענומען דעם קאָנווערט און איז אַרויס פון צימער, איבערלאָזענדיג מאַניען אַליין.

קאַפּיטעל 5

סאַמועל גוטמאַן און זיין טאָכטער ראָמאַ

סאַמועל גוטמאַן איז געזעסען אין זיין אַרבייטס צימער און אַדורכגעבלעטערט די מאָרגען-פּרעסע. אימיצער האָט שטיל אָנגעקלאַפּט אין טיר.

— אַריין — האָט גוטמאַן געזאָגט, נישט אויפהויבענדיג דעם קאָפּ.

אין צימער איז אַריין זיין טאָכטער ראָמאַ. זי האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף דער סאָפאַ, וואָס איז געשטאַנען אין קאַבינעט און געזאָגט:

— טאַטע, דו ווייסט, ביי אונז אין הויז איז געשעהן עפּעס אויסטערלישעס.

— דהיינו? — האָט גוטמאַן געפרעגט, אַלץ נישט אָפּרייסענדיג זיינע בליקען פון דער צייטונג. אין וועלכער ער האָט, ווי ס'זעהט אויס, געלייענט עפּעס גאָר אינטערעסאַנטעס.

— אונזער יאַקוב האָט זיך ערלויבט אויף אַנ'אונערהערטע אונטאַקטישקייט.

— וואָס אַזוינס איז געשעהן, — האָט שוין גוטמאַן אויפגעהויבען דעם קאָפּ, און דורך די ברילען געקוקט אויף זיין טאָכטער.

— דאָס דינסט-מיידעל האָט מיר דערצעהלט, אַז יאַקוב האָט נעכטען אין אָווענד מיט אונזער אויטאָ געבראַכט עפּעס אַ מיידעל, זי אַריינגעפיהרט צו זיך אין צימער, זי האָט דאָרט פערבראַכט אַ גאַנצע נאַכט און אַ סברא, אַז זי געפינט זיך נאָך דאָרטען.

— דאָס איז אַלץ, — האָט גוטמאַן געברומט — פערשטעהט זיך, אַז דאָס איז נישט שעהן פון זיין זייט. אָבער מיך וואונדערט, מיין ליבע טאָכטער, וואָס גראַד דו ביזט געקומען איהם פער'מסר'ען. דו ביזט דאָך עפּעס אַ סאָציאַליסטקע, אָדער גאָר אַ קאָמוניסטקע, דו ביזט דאָך עפּעס אַ פילאָזאָפקע, וואָס האַלט נישט פון אַזעלכע נאַרישקייטען, ווי ס'איז מאָראַל.

— איך בעט דיך, פאָטער, נישט צו איראָניזירען דער ענין געהט מיך מעהר אָן. ווי דו קענסט דיר דאָס פאָרשטעלען, יאַקוב איז פאַר מיר נישט....

— אָבער וואָס טויגען מיר איצט די דאָזיגע נאַרישקייטען, — האָט גוטמאַן איבערגעשלאָגען די רייד פון זיין טאָכטער, זייענדיג שוין ווייטער מיט זיינע אויגען איינגעגראָבען אין דער צייטונג, — מיר וועלען דאָס שוין אַנ'אַנדערס מאָל אויספאָרשען, איצט האָב איך אַ וויכטיגער ענין.

און זאָגענדיג דאָס האָט גוטמאַן דערלאַנגט זיין טאָכטער 2 צייטונגען אין האַנד אַריין.

(פאָרזעצונג קומט).

זאל זאל
„WESOŁY KĄCIK"
17 זגערזשער 17

קינסטלער-טעאטער BIAŁY SŁON
פרעזענטירט היינט און פאלגענדע טעג
די פרעכטיגע שלאגער-רעווי א. נ.:

פארזיכטיג פריש געמאלט
(Ostrożnie, świeżo malowane)

אין 2 טיילען, 16 בילדער.
עס נעהמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל מיט דעם בעקאנטען באלעטמייסטער TH. ASTROFF אין דער שפיץ.
סטרעטן אויך אויף: בעקאנטער הומאריסט Oleś Olesławski
בעקאנטע וואדעוויליסטקע Busia Busiakiewiczówna א. צ.
איינענער ארקעסטער .·. באלעט .·. אינסצעניזאציעס .·. סקעטשען
טענץ / הומאר / געדעכטער / סאטירע / אייגענע דעקאראציעס
קאנפערענסיער: J. Warhaftig, דעקאראציעס: Wł. Młaszkiewicz
ליט. לייטער: Bum-Warski, מוזיקאל. לייטער: St. Osmolski
באלעטמייסטער: Th. Astroff
אנהייב אין געוו. טעג 7.30 און 9.30 אין אווענד.

פראקטישע צושניידער-שולע
פאר הערן און דאמען-בעקליידונג פאר לאדז און אומגעגענד
פון א. אורמאן זשעלאנא 10a

איך מאך בעקאנט, אז צוליב דעם גרויסען קריזיס, וואס הערשט צווישען בעלי-מלאכות האב איך דעם הנחה-פרייז פון די צושניידער-קורסען פערלענגערט ביז'ן 1-טען פעברואר ווער פון די שניידער-מייסטער און געזעלן ווילען געניסען פון דעם הנחה-פרייז, זאלען קומען וואס שנעלער זיך איינשרייבען אויף די פראקטישע צושניידער-קורסען, וואס וועלען זיי געבען די מעגליכקייט עקזאמינירט צו ווערען אין דער האנדווערקער-קאמער. דער דורכשניטליכער קורס וועט דויערן 6 וואכען. פאר צוגערייזטע שילער פון דער אומגעגענד איז איינגעפיהרט א שנעל-קורס, וועלכער וועט נאר דויערן 3 וואכען. פאר עלטערע שניידער-מייסטער, וועלכע ווילען לערנען צושניידען האב איך איינגעארדענט א ספעציעלען סאלאן נישט זשעלאנא 10, וואו ס'וועט דיסקרעט אויסגעלערנט צושניידען, פערשלעפט נישט די צייט, ווייל ביז דער סעזאן וועט זיך אנהויבען, קענט איהר דורכמאכען דעם קורס מיט אן עקזאמען, דיסקרעטע לעקציעס פון 9—11 אווענד. איינשרייבען קען מען זיך יעדען טאג פון 10 פריה ביז 9 א זייגער אווענד אין לאקאל פון דער יודישער האנדווערקער-צענטראלע זשעלאנא 10a.

HELENOW
לאדז, פולנאצנא 36
דעם 31. יאנואר, דעם 1. און 2. פעברואר 1931
אלגעמיינע אויסשטעלונג
געפליגל, טויבן, הינד, קרוליקעס
איינגעארדענט דורך דער לאדזער געזעלשאפט צו האדעווען געפליגעל.
די אויסשטעלונג וועט טעטיג זיין פון 9 א זייגער פריה ביז 9 א זייגער אוו.
איינטריט 1. זל. שילער און מיליטער-לייט 50 גר. קינדער-גרופעז נאר אין טאג פון דער ערעפנונג 20 גר. פון א פערזאן.
דער קאמיטעט.
דיי ביורא געפינט זיך פיאטריקאווער 243 און איז טעטיג טעגליך פון 5 ביז 9 אווענד, ע טיילט זעטליכע אינפארמאציעס און נעהמט אן אנמעלדונגען.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילע פאר מענער ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערם און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גם דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר ברעכו רעחיונג בעזומונגען זיכער דעם שטערסטען און געפעהרליכסטען

בראך. אויך פאר הויקערם לייטונגען מיט הייל-גארטעלען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter
בעמערקונג: דעם בערזענליכע ערפאלגען פון די קראנקע איז אונגעבעריינג נויטיגם דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בראנמש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנ ווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן טערזיבערטע פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דעם הערן ד"ר. י. ראפאפארט. ספעצ. פאר ברוך, וועלכער נעמט אן אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 טעל. 22-177 פראנט פארט פאר זיין נאטיסענהאפטע איבערלעגען מיר א גומענעם הייל-באנדאזש לויט זיין מעטריעם האב געליטען אויף ברוך 20 יאהר און א דאנק איהם בין איך היינט געראטעוועט, אז כ'קען איהם יעדען אהנציגען הסם עמפפעהלען.
Dr. BERGHOF Arzt.

קורסען
פון בוכפיהרונג, האנדעלסרעכנונג
דייטשע און ענגלישע שפראכען
פרייז פאר יעדען צוגענגליך.
צו ערפאהרען ביי ה' ל. שאקין, פאלודניאווא 20 פראנט, 3-טען שטאק, פון 5 ביז 7 נאכם.

קארעפעטיציעס
פאר שילער פון גימנאזיעס
פרייז פאר יעדען צוגענגליך.
צו ערפאהרען ביי ה' ל. שאקין, פאלודניאווא 20 פראנט, 3-טען שטאק פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

א געוועלב
אויף דער נאראטאוויטשא-גאס
איז פון זאפארט איבערצוגעבען.
צו ערפאהרען שענקעוויטשא 23
טעלעפאן 191-00.

צו דער עפענטליכקייט!
דערמיט מאך איך עפענטליך בעקאנט, אז א געוויסער הערשל אינקאסענט ביים פרעזעס פון שעכטער-פעראיין יהודה יוסף אדלער, פאדזשעטשנא 10, קומענדיג מאהנען א חוב פון 95 זל. האט ער אויף א ברוטאלען אופן זיך געווארפען אויף מיין פרוי, געזידעלט אלעמען אין געגענווארט פון אלע קונים און אויך צווארפען דאס פלייש. איך פרעג אן די עפענטליכקייט, צי דאס איז אן אופן פון איינמאהנען חובות, איבערהויפט ווי קען א פרעזעס פון א פעראיין האלטען אזא אנגעשטעלטען.
מיט אכטונג
893 משה ווידאווסקי, זאוואדזקא 9.

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פון דער געעהרטער קליענטעלע און בירגער, האבען מיר ערעפענט אויף
Plac Dąbrowskiego 2
טעל. 70-156 פראנט, פארטער, אין דער נאהענט פון סאנד אקרענגאווי און גראדסקי
א ביורא א.נ. „Maszynopis"
וואו עס ווערען ערלעדיגט זעמטליכע געריכטליכע אנגעלעגענהייטען ווי אויך סקארבאווע און קאמונאלע
אכטונג! פאזענער און פאמערנער הויזירער!
ספעציעלע אפטיילונג פאר אייערע פראטעסטירטע וועקסלען. מיט אכטונג
יאקוב זאמעס און מ. זינגער.

זאלען אלע
! טריקאטאזש-סוחרים !
וויסען!
צוליב ענדע סעזאן פערקויף איך מיט 25% ביליגער, ווי איבעראל אויף קילא אלע סארטען טריקאטאזשען.
מיטוואך און דאנערשטאג יעדע וואך קומט פאר א ספעציעלער ענגראס-פערקויף.
מיט אכטונג ה. סקאסאווסקי
29 נאוואמיעסקא 29
געדענקט דעם אדרעס! טעל. 41-220.

רענטגען
צאהן-ערצטליכער גאבינעט
און רענטגען - אינסטיטוט
(דיאגנאסטיק, אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראפיע)
זגערזשער 17
טעל. 33-116
ווענעראלאגישער גאבינעט
טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאכמיטאג.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
מאנומענטאל פילם-קונסטווערק. דאס גרעסטע מייסטערווערק פון דער קינעמאטאגראפיע פון די לעצטע יאהרען, די מעכטיגע דראמע
פירשטין טאראקאנאווא
ליבע און ענטוזיאזם. פאטאליזם, וועלכער הערשט מיט'ן גורל פון מענשען. אוואנטורניסטישע עפאפעי, וואס האט בעת דער הערשאפט פון יעקאטערינא'ן צושמעטערט דעם צארישען טראהן.
אין די הויפט-ראלען:
OLAF FJORD, RUDOLF KLEIN-ROGGE i ED TA JEHANNE
די אויפנאהמען זענען געמאכט געווארען אויף דער יבשה, אויפ'ן ים און אויף ספעציעל צו דעם דאזיגען פילם אויסגעבויטע שיפען
עס נעהמט אנטייל א רוסישער כאר.
געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.
נעכסטער פראגראם: „דער זיסער נצחון"

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.
פון דינסטאג, דעם 27 יאנ. ביז מאנטאג דעם 2 פעברואר
הערליכער פראגראם א. נ.:
געפעהרליכער ראמאנס
אין די הויפט-ראלען:
BOGUSŁAW SAMBORSKI
i BETTY AMANN
אויסערן פראגראם: א קלאנג-צוגאבע
אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום טוב 3.30 נ"מ

MIESZANKI ZIÓŁ LECZNICZYCH
według przepisu prof. Jana Muszyńskiego
polecają w swej aptece Dr. fil. Mag. farm.
A. RYCHTER i B. ŁOBODA
Łódź, ul. 11 Listopada 86, tel. 191-36.

כשר כשר
BAR „ROGOŻYKA"
זשעלאנא 11, טעל. 14-189
מאכט דערמיט בעקאנט, אז צוליב דעם הערשענדען קריזיס זענען די פרייזען רעדוצירט ביז א מינימום:
מיטאגען פון 150 ביז 250 : פלייש לויט פערלאנג : ◆ פארציעס ◆
אויך אוועגדברויטען 1 זל.
פריינע בעדינונג. מיט אכטונג
BAR „ROGOŻYKA"
בעט, טעגליך ראדיא-קאנצערט פון אלע אויסלענדישע סטאציעס

אנ'ארט צו שלאפען
פאר 1 אדער 2 יונגע-לייט. צו דערוויסען זיך שענקיעוויטשא 68, אין דער שפייז-בודקע.

א טרייב-מאשין
אויף זייד אהן אונטערשיד פון דער צאהל ווינדעס ווערט געזוכט צו קויפען. טעלעפאניש צווויסען צו טון 33 189.

ביליגע
טראטשינעס
וואגאנווייזע ביליג צו פערקויפען, אויך אין ענצעל-פוהרען.
טעלעפאן 36 164.

השבת אבדה
איך האב פערלוירען 5 דאלארובקעס מיט פאלגענדע נומערן: 63690, 63624, 636945, 636946, 636988 אין. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אפצוגעבען אגראדאווא גאס 9 אין דער שטיימף פאבריק פון גאלדשמידט.

Dr. N. HALTRECHT
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנק.
נעמט א פון 8 ביז 9 פריה פון 12—3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אוונד.
זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. # J. Lubicz
כירורג-ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
צוריקגעקעהרט.
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער אייגענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע פאראטען, ווי: קלאוקעס אויף פלאטפוס, קינסטליכע עמטען א. ז. וו. נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמ.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 5.8—6 א חודש, אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ 4 „ „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ 8 „ „
פאר א מילימעטער-שורה; ליניער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 32.